

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Освітня програма	51180 Спеціальна освіта
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	016 Спеціальна освіта

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	51180
Назва ОП	Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Пахомова Наталія Георгіївна, Кряжева Інна Миколаївна, Мамічева Олена Володимирівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	-
Дати візиту до ЗВО	27.01.2022 р. – 29.01.2022 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП <https://office.naq.gov.ua/v1/form-se/5065/view>

Програма візиту експертної групи <blob:https://office.naq.gov.ua/302e4dce-c6b8-4f9d-996a-b1cde94bb01c>

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка за третім рівнем вищої освіти (доктор філософії) відповідає критеріям оцінювання якості вищої освіти та чинному законодавству, що є обов'язковою умовою для акредитації. В ній визначено державні вимоги до мети, принципів, змісту та результатів освітньої діяльності закладу вищої освіти, спрямованої на підготовку фахівців за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти, що відповідає 8 кваліфікаційному рівню освіти НРК. Функціонує на кількох наук. школах (проф.Дегтяренко Т.М., Бондаренко Ю.А., Боряк О.В. та ін.). ОНП є актуальною, активною, враховує інтереси здобувачів вищої освіти та стейкхолдерів, орієнтована на вимоги сучасного ринку праці. Цілі ОНП узгоджуються з місією та стратегією університету. Структура, зміст є логічними і послідовними, відповідають вимогам Закону України «Про вищу освіту». Підготовка ОНП «Спец.освіта» здійснювалась відповідно до Положення про акредитацію ОП, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України №977 від 11 липня 2019 року, за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта», галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Університет має високий науково-пед. потенціал, який забезпечує не лише освітню, але й успішну наукову траєкторію для здобувачів третього рівня в.о. Матеріальна база та наявні угоди про співпрацю з іншими освітніми установами задовольняють запити аспірантів і є такими, що уможливають як наукові пошуки, так і орг.досл.; велика бібліотека, комп'ютерні класи та лабораторії, розвинена інфраструктура. ОНП забезпечує практичну підготовку до викладацької діяльності в закладах освіти різних рівнів. Викладачі постійно працюють над удосконаленням своєї проф. майстерності. Адм-ція університету орієнтується на європейські цінності та критерії розвитку університетської освіти, сприяє проф.розвитку викладачів і стимулює заохоченнями розвиток їхньої майстерності, ініціює проведення різних наук.заходів, підписання угод про співпрацю з європейськими освітніми інституціями. Доступ до програми викладено у достатньому обсязі. Навчання й викладання за ОНП свідчить про задоволеність здобувачами методами навчання, викладання, реалізується за принципом студентоцентрованого підходу. Академічна доброчесність базується на документах, що визначають відповідні процедури системи забезпечення якості освітньої діяльності. Інформація, яку викладено у відомостях про самооцінювання, є прозорою, публічною та висвітлена на веб-ресурсах університету. Результати акредитаційної експертизи показують, що ОНП й освітня діяльність ЗВО відповідають усім Критеріям акредитації. Наявність перспектив розвитку та удосконалення ОНП: оновлення ОНП «Спеціальна освіта» для третього о.н.рівня в.о. відповідно до Стандарту вищої освіти; розвиток програм академ. моб.здобувачів в.о. за ОНП (внутрішньої та зовнішньої); сприяння участі викладачів і аспірантів у грантових програмах та проєктах.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

У Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка створено освітнє середовище, яке здатне повною мірою задовольнити вимоги і потреби здобувачів, їх наукових керівників і НПП, які залучені до викладання на ОНП. Програма відображає тенденції розвитку спеціальності, зорієнтована на загальнодержавний контекст з урахуванням галузевого та регіонального, що уможливує на достатньо високому рівні реалізацію як науково-теоретичного, так і практико-орієнтованого спрямування цієї ОНП і дозволяє здобувачам підвищувати професійні та кар'єрні можливості; відображає відповідність стратегії ЗВО та його місії. Цьому сприяє високий рівень навчально-матеріальної бази, небайдужість керівництва університету до потреб здобувачів, активне студентське самоврядування. 2. ОНП створена з урахуванням інтересів і пропозицій стейкхолдерів з огляду на сучасний вітчизняний і закордонний досвід підготовки доктора філософії за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. НПП тісно співпрацюють з роботодавцями та академічною спільнотою. Заслугове на схвалення тісна співпраця зі стейкхолдерами з різних областей України (Київська, Волинська, Криворізька та ін.), що забезпечує врахування потреб вітчизняного ринку праці у фахівців. 3. Для здобувачів ОНП Спеціальна освіта створене належне дослідницьке та безбар'єрне середовище (у тому числі здобувачів з особливими освітніми потребами). Аспірантам надаються можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії. У закладі діє прозора система контролю за якістю освіти на різних рівнях, у тому числі й на третьому рівні вищої освіти. Діє перевірка усіх наукових робіт на плагіат. А дотримання принципів академічної доброчесності є невід'ємною частиною корпоративної культури Університету. 4. Викладання за ОНП проводиться науково-педагогічними працівниками, які відповідають усім вимогам щодо професійної і наукової активності. Є практика закордонного стажування НПП. Заклад вищої освіти системно сприяє підвищенню кваліфікації професорсько-викладацького складу кафедри та стимулює викладачів за одержані професійні здобутки. 5. В університеті створено систему інформування здобувачів про освітній процес, на веб-сайті знаходиться необхідна й актуальна інформація для усіх категорій учасників освітнього процесу. Позиція здобувачів береться до уваги під час перегляду ОНП.

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Слабкі сторони: недостатня залученість аспірантів до вдосконалення ОНП. Відсутність на момент акредитації визнання результатів академічної мобільності та результатів отриманих у неформальній освіті. Але ж варто зазначити, що відсутність практики визнання рез-тів навчання у неформальній освіті, під час реалізації цій ОНП, не може бути підставою для зниження оцінки відповідно до Рекомендацій щодо застосування критерію оцінювання якості ОП (затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17.11.2020 р.). Потребує доопрацювання програма вступн.випробування. Відсутність оновлених списків літ-ри у роб.програмах навч.дисциплін. Підсумковий контроль (програми іспиту та критерії оцінювання) не надаються здобувачам освіти системно у ЗВО через робочі програми або інші форми у відкритому доступі. У роб.програмах не представлено критерії оцінювання завдань для самостійної роботи. Недостатнє залучення практичних працівників до проведення

лекційних або практичних занять, до викладання цілісних модулів в ОК. Рекомендації: поглибити залучення аспірантів щодо вдосконалення ОНП, зокрема, крім опитування аспірантів ознайомлювати їх з результатами та запровадженими змінами. Бажано, вчасно висвітлювати інформацію на сайт щодо результатів опитування, під час проведення опитування серед здобувачів врахувати питання щодо фактичного навантаження аспірантів. Розглянути можливість дуальної форми освіти. Але ж, варто зауважити, що вимогами зазначеного підкритерію не передбачено обов'язковість запровадження дуальної освіти (затверджено НАЗЯВО17 листопада 2020 року), враховуючи також, пункт 6 статті 49 Закону України «Про вищу освіту». Оновити програму фахового іспиту зі спеціальності, звернувши увагу на рекомендовані здобувачам оновлені літературні джерела, у робочих програмах ОК також. Привести у відповідність критерії оцінювання (накопичення балів за різні види діяльності упродовж вивчення навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання завдань для самостійної роботи та ін.). Чітко формулювати завдання для самост.роб. з указанням форми представлення виконаних завдань та критеріїв їх оцінювання; оприлюднювати заздалегідь програми семестрового контролю із зазначенням форми семестрового контролю (усна, письмова, електронне тестування) та критеріїв оцінювання; задля прозорості та доступності результатів контролю активізувати використання системи електронного навчання для поточного та семестрового контролю досягнень здобувачів ПРН. Залучати практичних працівників до проведення лекційних і практичних занять. Стимулювати всіх здобувачів до публікацій за темою їх дослідження у виданнях Scopus та Web of Science. Доповнити рекомендовані джерела робочих програм навчальних дисциплін актуальними публікаціями та на іноземній мові. Розробити силабуси. Посилити співпрацю з іноземними ЗВО з метою обміну здобувачами даної ОНП позитивним досвідом. За можливістю адаптувати офіційний вебсайт для перегляду особами з порушенням зору.

III. Аналіз

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

ОНП (<https://inlnk.ru/w47dP9>) має чіткі цілі (“Розвиток заг.та спец.комп-ей задля забезпечення підготовки високо кваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які володіють методологією наук. та пед. діяльності у галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 016 Спец.освіта;розвиток у здобувачів дослідницьких навичок в предметній сфері, підтримання їх у виконанні наук.досл-нь,спрямованих на отримання нових наукових знань, розширення існуючого досвіду у сфері спец.та інклюз.освіти”), які узгоджуються зі Стратегією розвитку СДПУ ім.А.С.Макаренка на 2020-2030 роки (<https://inlnk.ru/zaovz5>), де визначено місію: «Освіта – надання якісних освітніх послуг, спрямованих на підготовку високопрофесійних фахівців, що відповідають потребам міжнародного і національного ринків праці;на особистий творчий розвиток всіх учасників освітнього процесу, орієнтованих на демократичні цінності;наука-формування сучасного університету-центру генерування інноваційних ідей та їх реалізації;region: інноваційна діяльність-спрямування освітнього та наук.потенціалу на розвиток регіону»; та візію університету («СДПУ ім.Макаренка - іннов.Універ. з високою корпоративною культурою, актуальною освітою та наукою і постійним прагненням досконалості; інноваційні наукові школи спрямовані на постійне продукування, відтворення і трансфер знань в різноманітні спільноти Сумщини і країни...»). Цілі ОНП співзвучні з місією і стратегією СДПУ ім.А.С.Макаренка та ПРН, що враховують опанування концептуальними та методол-ми знаннями у сфері спец.та інклюз.освіти; оволодіння здатністю розв'язувати комплексні проблеми у професійній та дослідницькій діяльності, до критичного аналізу, синтезу нових ідей; ініціювати, розробляти та реалізовувати наук.проекти щодо кор.підтримки та освіти осіб з ООП. Конкретизація мети ОНП базується на місії аспірантури у напрямі «підготовки кваліфік.фахівців на третьому (освітньо-науковому) рівні в.о. до самостійної науково-дослідницької, педагогічної, методичної діяльності, які володіють високим рівнем академічної культури...» (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>). Особливості: ОНП інтегрує освітню і наукову складові. Освітня-скерована на вивчення науково-теор. та прикладних навч.курсів. Наукова-передбачає проведення власного наук.дослідження. Унікальність програми складає: врахування регіонального та всеукраїнського аспектів підготовки фахівців, інтересів стейкхолдерів; можливості проектування інд.освітніх траєкторій здобувачів; наступності проведення наук.роботи, наук.-прикладного характеру навчання і проведення дослідження; надання взаємодопомоги аспірантам в галузях: сурдопедагогіка, тифлопедагога, логопедія, корекційна педагогіка, інклюзія тощо. Процедура оновлення ОП регламентується «Положенням про освітні програми у СДПУ ім.А.С.Макаренка»: <https://inlnk.ru/loewGA>, та «Полож.про орг.осв.проц. у СДПУ ім.Макаренка»: <https://inlnk.ru/1PL64K>. ОНП у двох редакціях є у відкритому доступі на сайті: 2020 рік-<https://inlnk.ru/vogwm6>, 2021рік -<https://inlnk.ru/Vo9jD1>

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Цілі ОНП та ПРН визначаються з урахуванням позицій і потреб стейкхолдерів, що підтверджено на зустрічі з роботодавцями. Зокрема, від Федоренко С.В., д.пед.н., проф., заст.декана з навч.-метод. роботи фак.спец.та інкл.освіти НПУ ім.М.П. Драгоманова (пр.№ 9 від 29.12.2020р.) та Кобильченко В.В., д.психол.н., ст.наук.спів., гол.наук.співроб.відділу осв.дітей з поруш.зору ІСПП ім.М.Ярмаченка НАПН України, ЕГ отримала запевнення відносно потреб нац., рег-го та унів-ого контексту: у фахівцях даної спеціальності, про проведений аналіз ринку праці і висновки, щодо врахування їх позицій, а саме: на основі їх рекомендацій внесено корективи до мети ОНП, формулювання ЗК, СК та ПРН (<https://sio.sspu.edu.ua/vsi-novyny-kafedry/492-mon-obgovorennya-osvitno-profesijnikh-ta-osvitno-naukovoji-program>). Кульбіда С.В., д.пед.н., проф., гол.наук.співроб.від.навч.жест.мови ІСПП ім.М. Ярмаченка НАПН України, Сущенко О.М., к.пед.н., директорка ком.установи Сум.обл. ради-Сум.обл.центр комплексної реабілітації для дітей та осіб з інвалідністю, д.пед.н., проф.Ковшар О.В. (протокол № 9 від 29.12.2020 р.)рекомендували розширити перелік ПРН у відповідності із метою, відзначили, що ОП враховує потреби ринку праці як Сумської так й ін. обл.України, та, відповідно до змісту ОК, уточнено РН (1,7,8,9,14), які формують у здобувачів освіти навички soft skills. Про що свідчать надані витяги прот-ів засідань каф.спец.та інкл.освіти СДПУ ім.Макаренка та посилання на зустрічі, на яких обговорювалися питання удоскон.ОНП із залученням здобувачів в.о., роботодавців, наук.-пед.персоналу, та запевнення отримані на зустрічі від гаранта,1) <https://cutt.ly/NOPprwT>; 2) <http://surl.li/bhjhs>; 3) <http://surl.li/bhjhw>; 4) <http://surl.li/bhjhz>). Кафедрою проводяться наукові заходи: конференції, круглі столи, дискусії тощо (<https://sio.sspu.edu.ua/vsi-novyny-kafedry/454-nazva>; VII Міжнародна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» 24 листопада 2021 року: https://drive.google.com/file/d/1oBs6oAlLdGWNFWbk5X_bfLhtsozyGFwd/view), організовані на базі університету, із долученням (під час формулювання цілей та програмних результатів навчання ОНП) представників роботодавців, в тому числі й до рецензування ОП (<https://inlnk.ru/Vo9jD1>). Залучення стейкхолдерів і роботодавців до корегування структури та змісту ОНП здійснюється через систему онлайн-опитування. Анкети для опитування стейкхолдерів (форми анкет розміщено на сайті університету у розділі "Якість освіти" на сторінці "Опитувальники": (<https://sspu.edu.ua/opytuvalnyky>; -сайті кафедри спеціальної та інклюзивної освіти у розділі "Аспірантам: загальна інформація" <https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspirantura-zahalna-informatsiia>). Результати анкетування представлено на: -сайті Університету у розділі "Якість освіти", сторінці "Моніторинг якості освіти" - "Опитування здобувачі вищої освіти III (освітньо-наукового) рівня": <https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>).

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Цілі і зміст ОНП узгоджуються з тенд.ринку праці, що зазначено на зустрічі з роботодавцями (Слюсаренко В.М. дир.Сум.спец.школа Сум.міської ради, Кузава І.Б. д.пед.н., проф., зав.каф.спец.та інкл.освіти Волинського нац.унів. ім.Лесі Українки.) -випускники працевлаштовуються в держ.і приватних орг-х, де є попит на докторів філософії і високопрофесійних практиків у галузі спец.освіти. Галузевий контекст враховується при формулюв.тем дис.аспірантів: Боряк О.В. «Орг.-пед.умови використання STEM-технології на уроках математики зі старш-ками зі зниженим зором » (п.№ 2, від 27.09.21р.); Крикуненко Ю.О. «Кор.номінативних процесів у дітей середнього дошк.віку з РАС» (пр. № 3, 28.10.19) та ін.. Регіон.контекст у формул.тем дисертацій враховує напрями розвитку СО в Україні, запити стейкхолдерів, які направляли здоб-в на навчання. Напр.: дис.Воротинцевої О.О. виконується відповідно до клопотання від кер-ва Закарпатського ІППО, тема: «Розв.проект. комп-сті фахівців ІРЦ у реалізації освітньої траєкторії дитини з ІП; дис. Позняк О.С. виконується з метою вирішення сучасних проблем і прогалин практики реалізації інкл.навч.(з урахуванням особливостей і унікальності Сумського регіону), на запит-побажання від Управління освіти і науки Сумської міської ради (Комун.уст.Сумський навч.-вих.комплекс № 16 ім.Олексія Братушки «Заг.школа І-ІІІ ступенів – дошк. Навч.заклад» Сумської міської ради), де Позняк О.С. обіймає посаду директора; на запит-побажання від Управління охорони здоров'я Сум.обл.держ. адм.виконується дис.досл.Бодаревої М.І. «Розвиток мовленнєвої діяльності молодших школярів із комплексними порушеннями», що передбачає обґрунтування логокорекційної роботи у медичних закладах. Відповідно, Комунальне некомерційне підприємство Сумської обласної ради «Обласна дитяча клінічна лікарня» виступає експериментальним закладом, де Бодарева М.І. обіймає посаду вчителя-логопеда. Слід відзначити врахування досвіду провідних нац-х і закорд-х освітніх установ при формуванні ПРН, про що зазначила гарант програми. Враховується досвід: НПУ ім. М.П. Драгоманова (внесено корективи до мети ОНП, формулювання ЗК, СК та ПРН на основі аналізу ОНП III рівня за спеціальністю 016 Спеціальна освіта НПУ імені М.П. Драгоманова з урахуванням ПРН2, ПРН3, ЗК3, ЗК6, СК3, СК6. Обговорено під час спільної зустрічі (<https://sio.sspu.edu.ua/vsi-novyny-kafedry/492-mon-obgovorennya-osvitno-profesijnikh-ta-osvitno-naukovoji-program>), Кам'янець-Подільського нац. Унів.ім.Івана Огієнка (проаналізовано досвід роботи в одноразовій спец.вч.рад). Під час формулювання ЗК, СК враховано досвід Тетяни Джексон щодо їх взаємозв'язку із цілями ОНП та ПРН (<http://surl.li/bjotl>); Академ.спілки ModernEducation&ResearchInstitute (Брюссель, Бельгія), обмін досвіду із колегами Терезою Сіансіоло (Ірасбург, Вермонт, США) (<https://inlnk.ru/ZZ86MX>, <https://inlnk.ru/1PL6Dn>.) та ін., де викладачі унів.проходили стажування і заключали угоди (<http://surl.li/bjoub>).

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого

стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Освітній стандарт за даною спеціальністю відсутній. Водночас аналіз змісту ОНП, змісту ОК та ПРН дає підстави стверджувати про їх кореляцію з вимогами Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня ("НРК України – 9 рівень", с.8 ОНП, blob:<https://office.naq.gov.ua/57492ea4-d203-4f1d-9eb3-e089436be1a6>). Експертною групою проаналізовано відповідність ПРН старій (НРК 2011 р., 9-й рівень) та новій редакції (НРК 2020 р., 8-й рівень) і встановлено відповідність вимог рамки кваліфікацій запланованим результатам навчання. Зокрема, вимоги 8-го рівня НРК щодо: володіння концептуальними та методологічними знаннями в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності, відповідають ПРН 1 - формування системного наукового світогляду, володіння сучасними теоріями і концепціями у галузі Освіта/Педагогіка, зокрема у сфері спец.,інкл.освіти, професійною етикою; ПРН 2 - застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології,термінологію, історію та сучасний стан розвитку спец.та інкл.освіти у власних досл.та викладацькій практиці. Здатність розв'язувати значущі проблеми у сфері професійної діяльності, відповідають ПРН 4, 12,13 (Демонструвати дослідницькі навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу, достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень. Застосовувати методи і технології, використовувати ІТ в освіті дітей з особливими освітніми потребами. Проектувати освітнє середовище, індивідуальну освітню траєкторію, створювати програмно-методичне забезпечення). Здатність вільного спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з науковою спільнотою, суспільством, використання англійської мови у професійній діяльності та дослідженнях, відповідають ПРН 7,8 (Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень державною та іноземною (англійською) мовами, вільно спілкуватися з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому, наукової комунікації - державною і іноземними мовами в усній та письмовій формах широкій науковій спільноті). Демонстрування академічної та професійної доброчесності, здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення відповідають ПРН 5, 9,14 (Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти з дотриманням норм наукової і професійної етики, принципів академічної доброчесності. Демонструвати основні норми академічної і професійної доброчесності, прийняті науковою спільнотою у сфері викладання і науково-дослідної роботи. Здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення, максимально повно проявляти свій потенціал). На думку ЕГ дана ОНП дозволяє досягти зафіксованих результатів навчання та відповідає відповідному рівню НРК.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

Відображення в ОНП тенденцій розвитку спеціальності, відповідність стратегії ЗВО та його місії; • врахування досвіду національних та закордонних програм підготовки здобувачів; • орієнтація ОНП на потреби міста, Сумської області та України у науковцях галузі Спеціальної освіти; • співпраця зі стейкхолдерами з Київської, Волинської, Сумської областей України і врахування за рахунок цього потреб вітчизняного ринку праці у фахівцях.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Слабкі сторони: недостатня залученість аспірантів до вдосконалення ОНП. Рекомендації: • поглибити залучення аспірантів щодо вдосконалення ОНП, зокрема, крім опитування аспірантів ознайомлювати їх з результатами та запровадженими змінами • Посилити співпрацю з іноземними ЗВО з метою обміну здобувачами даної ОНП позитивним досвідом.

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

За результатами експертної оцінки визначено, що освітньо наукова програма в цілому відповідає Критерію 1 (підкритеріям 1.1, 1.3, 1.4). Зокрема, слід відзначити врахування досвіду національних і закордонних програма підготовки аспірантів та зорієнтованість ОНП на запити регіону і всієї країни, відображення в ОНП тенденцій розвитку спеціальності; відповідність стратегії ЗВО та його місії. Водночас потребує часткового доопрацювання (підкритерій 1.2), а саме, поглиблення залучення аспірантів до вдосконалення ОНП, зокрема, окрім опитування аспірантів ознайомлювати їх з результатами та запровадженими змінами. Відповідно можна зробити висновок, що ОНП має свої особливості, а тенденції розвитку ОП є позитивними.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

ОНП 2020 р. (<https://inlnk.ru/vogwm6>)-заг. обсяг 60 кредитів ЄКТС, термін навчання (як зазначено в програмі) 4 роки. Співвідношення обсягів основних компонент освітньо-наукової програми складає: нормативні навчальні дисципліни-45 кредитів ЄКТС (75%); дисципліни вільного вибору студента-15 кредитів ЄКТС (25%), спрямованих на формування загальних і спеціальних компетентностей, з них практична складова (асистентська практика) складає 7 кредитів, що відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження здобувачів третього рівня вищої освіти. ОНП передбачає вивчення обов'язкових і вибіркових компонент, кожна з яких має обсяг від 3 до 4 кредитів, за виключенням здобуття мовних компетентностей обов'язкових компонент ОП (ОК 2) Академічна іноземна мова, яка складає 6 кредитів. Аналіз освітньої складової ОНП показує, що в ній передбачено набуття компетентностей: - оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями забезпечує ОК1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень», набуття універсальних навичок – ОК3 «Управління науковими проектами», ОК9 «Технології апробації результатів дисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта», оволодіння спеціальними (фаховими) компетентностями – ОК6 «Історія та тенденції розвитку педагогічних досліджень у спеціальній освіті», ОК7 «Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик удисертаційному дослідженні», ОК10 «Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта». Аналіз ОК дає підстави до висновку, що ОНП загалом відповідає Порядку підготовки здобувачів вищої освіти за третім освітньо-науковим рівнем. Після оновлення ОНП у 2021 р. (<https://inlnk.ru/Vo9jD1>), термін навчання-Зроки 10 місяців, 60 кредитів, новий навчальний план не розроблявся, оскільки перелік та послідовність вивчення освітніх компонент за ОНП не змінилися.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Зміст ОНП (<https://inlnk.ru/Vo9jD1>) має структуру, в якій прослідковується перелік освітніх компонент ОНП, можливість вивчення ОК та можливість досягти програмних результатів навчання, докази: матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами ОНП, робочі програми навчальних дисциплін. Під час зустрічей з гарантом та НПП з'ясовано, що зміст освітніх компонентів з 2016 по 2020 роки не переглядався і не оновлювався. Оновлення і коригування на основі досягнень і аналізу суч. тенденцій практики відбулося в ОНП 2020 р. Відповідно до самоаналізу та аналізу зустрічей у фокус-групах ЕГ відзначає оновлення змісту ОНП на 2021 н.р. на засіданні каф. спеціальної та інклюзивної освіти № 11 від 23.02.21 р. та затверджена Вченою радою (витяг з протоколу №12 від 31.05.21 р., що частково обмежувало вибір індивідуальної траєкторії здобувачами вищої освіти, на що гарант констатувала, що до 2020 р. не було адміністративного механізму та вимог для щорічного перегляду освітніх програм, вони увійшли після появи Національного агентства. Тому у 2016-2017 н.р., 2017-2018 н.р., 2018-2019 н.р., 2019-2020 н.р. ОНП – без змін. Забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами ОНП відображено у робочих навчальних програмах (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>). В ОНП прописано розподіл освітніх компонент за семестрами, відображено траєкторію їх введення в ОНП. Також наявна структурно-логічна схема освітньо-наукової програми п. 2.2, , в якій представлено опис послідовності вивчення компонентів ОП, що загалом дозволяє досягти заявлених ПРН. Обов'язкова частина включає дисципліни циклів загальної (ОК1-4, які викладаються у 2 сем.) та професійної підготовки (ОК6-7, 3 сем.; ОК 8-10, 4 сем.), у т.ч. і асистентську практику (3,5 сем.). Цикл заг. підгот. спрямований на формування загального наукового світогляду у формі понять, концепцій. Цикл професійної підготовки орієнтує на формування новітніх теорій, технологій, і прикладних проблеми у сфері спец. та інкл. освіти, поглиблену підготовку у формуванні дослідницьких навичок докторів філософії зі спеціальної освіти (ОК6-ОК10). Під час аналізу Таблиці 1 встановлено достатність мат.-техн. та інформ. забезпечення кожної ОК. ПРН, корелюють із загальними, загальнонауковими, дослідницькими компетентностями, кваліфікаційними характеристиками фахівця галузі спеціальної освіти, і забезпечуються вивченням дисциплін загального обов'язкового обсягу та вибірковими компонентами. Вивчення вибіркових дисциплін передбачено на 3 курсі, що відображено у структурно-логічній схемі ОНП, це дозволяє аспірантам опановувати дисципліни, що більшою мірою відповідають їхнім потребам наукового пошуку. При безпосередньому спілкуванні зі здобувачами вищої освіти (Войтенко А. (1 курс, очна форма), Воротинцева О. (2 курс, заочна форма), Гузь І. (2 курс, очна форма), Гусева Т. (3 курс, очна форма), Бодарева М. (4 курс, очна форма), було встановлено, що вони мають інтерес до опанування ОНП.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Аналіз змісту ОНП та освітніх компонентів дає підстави стверджувати про її відповідність спеціальності 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, оскільки в ній передбачено вивчення нормативних дисциплін,

які у своїй більшості пов'язані з підготовкою в галузі освіти (блок обов'язкових компонент (Цикл загальної підготовки): ОК1Філософсько-методологічні основи наукових досліджень, ОК2Академічна іноземна мова, ОК3 Теорія та методика викладання у вищійшколі, ОК4 Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях, ОК5 Управління науковими проектами; (Цикл професійної підготовки) ОК7 Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні; ОК8 Теоретичні та прикладні проблеми спеціальної освіти, ОК10 Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта; ПП1, ПП2 асистентська практика. Докази: матриця відповідності програмних компетентностей освітнім компонентам ОП; матриця забезпечення програмних результатів навчання (стор 22-23 ОНП <https://inlnk.ru/Vo9jD1>).

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обов'язку, передбаченому законодавством.

В ОНП передбачено можливість побудови інд.осв.траєкторії для кожного аспіранта, про що зазначено, у відповідних Положеннях («Про орг.осв.процесу у СумДПУ ім.Макаренка» <https://inlnk.ru/1PL64K>, Положенні про аспірантуру та докторантуру СумДПУ ім. А.С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>), «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників (<http://surl.li/bhjtj>) та надано здобувачам ОНП, після їх зарахування на перший курс, перелік дисциплін вільного вибору, що розміщений на сайті Університету (<http://surl.li/mbif>) з покроковим відео-роліком роз'ясненням процедури здійснення вибору та особистих електронних кабінетах здобувачів. Після вибору у відділі аспірантури узаг.інформація та формуються групи. Відповідно до навч.плану дисципліни вільного вибору пропонуються для вивчення у 3-4 та семестрах не менше 3 кр., що складає 15 кр.ЄКТС, тобто 25%. Вибір здобувачами дисциплін здійснюється за анотаціями, на сайті Універ.та презентаціями-на сайті каф.<http://surl.li/bhjtj>). Каф.може дозволити учасникам програм академічної мобільності зберігати ВД, що були прослухані в іншому університеті-партнері, але не представлені в Каталозі дисциплін. Якщо дисципліна вивчалась в інш.закладі освіти, то її включення до ІНП здійснюється на підставі офіційного документа, виданого установою. Так, здобувачами Воротинцева О. та Гузь І. було написано відповідні заяви про перезарах.рез-ів навч.і надані відповідні документи (сертифікати: серія ДО №702-21, №658-21, blob:<https://office.naqa.gov.ua/6aa0cd74-f3d8-4665-b7b9-3d4e5aed6a09>; blob:<https://office.naqa.gov.ua/d7bed3e2-dc59-4785-a1a8-14d3aab4ce72>. Розпорядження: «Про створення фах.комісії на каф.спец.та інкл.осв.про перезарах-я б а л і в » blob:<https://office.naqa.gov.ua/db1f683c-35b6-40a3-98b1-2e880b986383>). Запропоновані навч.дисц.ОП охоплюють проблематику дис.робіт. Аспіранти подають письмову заяву з переліком обраних дисциплін. У переважній більшості випадків вибір дисциплін обум-ий науковими інтересами аспірантів та прагненням поглибити фахові знання, уміння і навички. Скановані заяви аспірантів додаються (для прикладу Бодарева М., 1 к., Крикуненко Ю. 1 к.). Також, ЕГ були надані для ознайомлення індивідуальні плани здобувачів різних років навчання та скановані заяви про вибіркові компоненти. Аналіз тем аспірантських досліджень та переліку вибіркових дисциплін свідчить про дотичність тем їх досліджень до переліку з ВД: 1. Бодарева М., 1 рік навч., тема: «Розвиток мовленнєвої діяльності мол.школярів з комплексними поруш.», дотична «ОК7 Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні». 2. Крикуненко Ю., 1 рік навч., тема: «Корекція номінативних процесів у дітей середнього шкільного віку з РАС», дотичні «ВНД 22 Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті», «ВНД 23 Науково-прикладні студії з інклюзивної освіти».

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

ОНП передбачає практичну підготовку здобувачів у вигляді асистентської практики обсягом 3 кредити ЄКТС у третьому семестрі і 4 кредити у 5 сем., та передбачає формування заг. ЗК1-ЗК7) і спец.компет-ей (СК1-СК8) та предметних рез.навч.(РН1,14). На рівні унів.орг. Практичної підготовки регулюється Положенням про асистентську практику аспірантів Сум.ДПУ ім.А.С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>) та роб.програмами «Асистентська практика» (<http://surl.li/bhjtj>). Практика зорієнтована на формування готовн.аспірантів до викладацької діяльності у закладах вищої освіти, побудови освітнього процесу на основі сучасних педагогічних технологій, а також проведення власного наукового дослідження. На зустрічі з гарантом зазначено про керівництво практикою наукових керівників та унормованість її проходження відповідною програмою. Звітність за результатами науково-педагогічної практики передбачена у певній формі. Приклади звітів про проходження практик здобувачами додаються (запит-відповідь). Аспіранти можуть проходити практику на базі СумДПУ ім.А.С.Макаренка. При формуванні ОП передбачено необхідні види та кількість практично орієнтованих ОК: ОК 7, ОК 8, вибіркові ОК за якими передбачено формування практичних навичок аспірантів під час практичних та семінарських занять. Так в межах ОК 7 у ході практичних занять аспіранти опановують навичками критично оцінювати і порівнювати вітчизняні та європейські освітні моделі та корекційні програми, авторські методики; використовують фундаментальні знання для розроблення авторських освітніх моделей та корекційних програм, методик. Оскільки здобувачі мають базову спеціальну освіту, є практиками ці форми роботи виконуються в межах предметної області своїх дисертаційних досліджень (наприклад: Крикуненко Ю. – розробка показників та критеріїв виявлення рівнів розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з РАС; Бодарева М. – розробка логопедичних реабілітаційних протоколів та ін). Вибіркові ОК за ОНП мають практико-орієнтоване спрямування. В межах КМЦ «Довіра» аспірантка Сіденко Ю. практично впроваджувала експериментальну методику вивчення пізнавального інтересу старших дошкільників з РАС; аспірант Паладич О. в межах роботи волонтерського руху «Крок назустріч» здійснює вивчення особл. волонтерської діяльності в ЗВО. Здобувачи Паладич О., Крикуненко Ю, Гусева Т., Бодарева М., Гузь І. здійснюють дослідження в межах роботи Міжвідомча наукової лабораторії корекційно-реабілітаційних технологій (Інститут

спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченка НАПН України / СумДПУ імені А.С. Макаренка (<http://surl.li/bjrau>) Здобувачи Воротинцева О., Войтенко А., Позняк О. проводять свої емпіричні дослідження в рамках діяльності Науково-дослідної лабораторії проблем інклюзивної освіти СумДПУ імені А.С. Макаренка (<http://surl.li/bjpas>) Здобувачка Воротинцева О. здійснює своє дослідження у межах проекту «Інклюзія в Україні» за підтримки Програми трансформаційної співпраці МЗС Чехії (<https://www.facebook.com/InclusionInUkraine>)

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

За ОНП передбачено набуття аспірантами м'яких соціальних навичок, що підтверджує аналіз робочих програм (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>) обов'язкових і вибіркового ОК, а також зустрічі з адміністрацією університету та самими аспірантами. Що дозволяє Філософсько-методологічні основинаукових досліджень стверджувати про можливість формування навичок комунікації та відповідальності, навичок логічно й послідовно викладати власні думки, обґрунтувати власні судження. Навчання на ОНП дозволяє вдосконалити соціальні навички при вивченні обов'язкових компонент загальної підготовки («Філософсько-методологічні основинаукових досліджень», «Теорія та методика викладання у вищійшколі»), ОК професійного циклу («Технології створення освітніх моделейта корекційних програм/авторськихметодик у дисертаційному дослідженні», «Технології апробації результатівдисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта»), ОК вільного вибору («Інтернаціоналізація наук.досл.галузі Спеціальна освіта»). Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів наукової роботи іноземною мовою забезпечується під час вивчення ОК «Академічна іноземна мова». У процесі асистенської практики та написання дисертаційного дослідження; під час участі у наукових семінарах, конференціях, конгресах. Формуванню таких навичок сприяє також звітування про науково-дослідну роботу за темою дисертації на кафедрі, проведення різних заходів, які реалізуються в межах університету із залученням аспірантів даної ОНП. Зокрема, в університеті щорічно проводиться наукова звітна конференція викладачів, докторантів та аспірантів, конференція молодих вчених, участь у яких дає змогу аспірантам розвивати комунікативні та соціальні навички. Крім того, в освітньому процесі використовуються такі форми і методи навчання, як тренінгові практики, дискусії, ділові та рольові ігри, науково-дослідні презентації, проектна діяльність. Експертній групі було надано доказ участі здобувачів Гузь І. та Паладіч О. у міжнародному вебінарі [blob:https://office.naqa.gov.ua/efa0be5b-cf55-4ec4-869b-6df37bf1bed1](https://office.naqa.gov.ua/efa0be5b-cf55-4ec4-869b-6df37bf1bed1), [blob:https://office.naqa.gov.ua/b068cd20-bbc8-4f6c-ae8b-4a39d95142e2](https://office.naqa.gov.ua/b068cd20-bbc8-4f6c-ae8b-4a39d95142e2). Акцент на розвиток інформаційно-технічних, мовленнєвих, комунікативних навичок зумовлений специфікою науково-дослідної та освітньої діяльності фахівців, підготовку яких забезпечує ОНП.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

На момент перегляду ОНП 2020 р. не був затверджений професійний стандарт на групу професій «Викладач закладів вищої освіти» (затверджено наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.03.2021 №610). Професійна кваліфікація не присвоюється.

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Обсяг ОНП реалістично відображає фактичне навчальне і наукове навантаження аспірантів. Його достатньо для опанування програмних результатів навчання та підготовки до захисту дисертаційного дослідження з обраної теми. Аудиторне навантаження включає: Академічна іноземна мова (6 кредитів ЄКТС, це пояснено гарантом особливостями вивчення іноземної мови та важливістю для молодого науковця оволодіти нею на високому рівні, щоб успішно інтегруватися у світовий науковий простір.) та Філософсько-методологічні основи наукових досліджень (4 кредити), що є прийнятним для даної ОНП. На зустрічах із фокус-групами (аспірантами), не виявлено незадоволеності фактичним навантаженням здобувачів обсягами аудиторної чи самостійної роботи. З метою уточнення цього питання ЕГ звернула увагу на розміщений на сайті університету звіт на опитування здобувачів вищої освіти за третім рівнем (https://sio.sspu.edu.ua/images/2021_akreditacij/2021_2022/%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%B9%D0%BA%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B8/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82_%D0%B3%D1%80%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%8C_2019_fd685.pdf). Аналіз наданих матеріалів свідчить, що ЗВО у процесі опитування більше уваги приділяє на визначення рівня задоволеності організацією науково-дослідної роботи, доступністю до інформації, матеріально-технічною базою, мобільністю тощо. Надані результати опитування показали, задоволення аудиторним навантаженням здобувачів.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми

здобуття освіти.

За ОНП «Спеціальна освіта» підготовка здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

• можливість вибору аспірантами індивідуальної освітньої траєкторії; • відповідність ОК і ВК науковим інтересам аспірантів і темам їхніх наукових досліджень; • можливість практичної підготовки здобувачів до викладацької діяльності, пов'язаною із спеціальністю Спеціальна освіта; • можливість розвинути мовні, загально-наукові та фахові компетентності, а також соціальні навички (softskills).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Результати опитувань аспірантів були розміщені у загальному звіті та не диференційовані за ОНП, що не давало можливості зрозуміти динаміку та ефективність опитувань на конкретній ОНП. Бажано вчасно висвітлювати інформацію на сайт щодо результатів опитування. Розглянути можливість дуальної форми освіти, але ж варто зауважити, що вимогами зазначеного підкритерію не передбачено обов'язковість запровадження дуальної освіти (затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

ОНП в цілому відповідає Критерію 2 (підкритеріям 2.1-2.7.). Слід відзначити передбачену розробниками програми можливість вибору аспірантами індивідуальної освітньої траєкторії; відповідність ОК і ВК науковим інтересам аспірантів і темам їхніх наукових досліджень; можливість практичної підготовки здобувачів до викладацької діяльності в закладах освіти, пов'язаною із спеціальністю Спеціальна освіта; можливість розвинути мовні, загально-наукові та фахові компетентності і соціальні навички. Водночас потребує часткового доопрацювання підкритерій 2.8. щодо вчасного та диференційованого розміщення результатів опитування здобувачів.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Доступ до ОНП передбачено на сайті університету (у двох редакціях є у відкритому доступі: 2020 рік - <https://inlnk.ru/vogwm6>, 2021 рік - <https://inlnk.ru/Vo9jD1>). Конкурсний відбір проводиться відповідно до Правил прийому «<https://sspu.edu.ua/pravya-priyomu-2021>; Правила прийому» (нова редакція 202р.) https://sspu.edu.ua/images/2021/vstup/pravya_priyomu_2021_nova_redakciya_e64d8.pdf Правила прийому до аспірантури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rules_aspirantura2021_4b516.pdf) на основі попередньо здобутого ступеня вищої освіти магістра (ОКР спеціаліста) за результатами вступних випробувань з фаху та з іноземної мови. Результати вступних випробувань, є доступними і зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Програми вступних іспитів оприлюднюються на сайті Університету. Фахове випробування зі спеціальності «016 Спеціальна освіта» здійснюється на підставі «Програми вступного іспиту» (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/asp/specialist_016_specialna_osvita_30e1a.pdf). Програма вступного іспиту передбачає визначення базових знань за програмами магістерської (спеціаліст) підготовки фахівців за педагогічною спеціальністю. Вступні випробування для осіб з ООП проводяться з урахуванням їхніх потреб. Конкурсний бал обчислюється за формулою, при наявності нараховуються додаткові бали за навчальні та наукові досягнення (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rules_aspirantura2021_4b516.pdf). Детальна інформація щодо вступу за спеціальністю 016 Спеціальна освіта за посиланням <https://sio.sspu.edu.ua/abiturientam/aspiranturavstup>

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Правила прийому на навчання та вимоги до вступників за ОНП регламентуються Положенням про аспірантуру та докторантуру СумДПУ ім. А. С. Макаренка, змінами до Положення про аспірантуру та докторантуру СумДПУ ім. А. С. Макаренка (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>). Вступ здійснюється на основі рівнів магістра або спеціаліста. Правила є чіткими й зрозумілими, достатньою мірою структуровані, оприлюднені на офіційному веб-сайті ЗВО. Під час зустрічі експертної групи із здобувачами за ОНП «Спеціальна освіта» зауважень щодо правил прийому висловлено не було, вони не передбачають додаткових особливих умов, відповідають загальним вимогам, що визначені Правилами прийому (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rules_aspirantura2021_4b516.pdf) до університету та розміщені на офіційному сайті. Передбачають іспит з іноземної мови (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/asp/inozemna_mova_79730.pdf) або підтвердження рівня знань мови дійсним сертифікатом; зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/asp/specialnist_016_specialna_osvita_30e1a.pdf). Програма фахового вступного іспиту передбачає перевірку вхідних компетентностей, потрібних для навчання на ОНП «Спеціальна освіта». Зміст програми побудований на перевірці обов'язкового мінімуму знань, отриманих вступниками на магістерському рівні вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (за нозологією) і їх демонстрацію з відповідної галузі науки – корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки)/ логопедії/ тифлопедагогіки/ сурдопедагогіки. Крім того, під час вступного випробування аспірант презентує перспективу власного наукового пошуку, визначаючи проблемне поле та обґрунтовуючи актуальність, представляє сучасні дослідження у межах проблемного поля, що передбачає наступність у проведенні науково-дослідної роботи, розпочатої на магістерському рівні (за потреби). Для вступу на освітньо-наукову програму третього рівня, з метою опису своїх наукових намірів, вступники подають опубліковані наукові праці у фахових виданнях з обраної спеціальності, які було опубліковано під час навчання у магістратурі чи після закінчення, або реферат, на основі чого відбувається визначення належного наукового керівництва. Крім того, вступники до аспірантури подають (за наявності): диплом переможця та призера всеукраїнської студентської олімпіади МОН України з фаху (диплом отриманий під час навчання в магістратурі); диплом переможця та призера конкурсу наукових студентських робіт МОН України з фаху (диплом отриманий під час навчання в магістратурі). Вступник, який підтвердив свій рівень знань іноземної мови дійсним сертифікатом, звільняється від складання вступного іспиту з іноземної мови (зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного іспиту з іноземної мови з найвищим балом). Детальна інформація щодо вступу за спеціальністю 016 Спеціальна освіта за посиланням <https://sio.sspu.edu.ua/abiturientam/aspiranturavstup>

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності. ЗВО при регулюванні питання визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності керується відповідними положеннями, висвітленими на сайті. Процедура визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, регулюється: Положенням: Про орг.осв.процесу у СумДПУ ім.Макаренка» <https://inlnk.ru/1PL64K>- Положенням про перезарахування результатів навчання у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників СумДПУ ім. А.С. Макаренка, Порядком визнання СумДПУ ім. А.С. Макаренка ступенів освіти, здобутих в навчальних закладах інших держав (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/normativno-pravova-baza>) відповідно до яких для даних осіб складається індивідуальний навчальний план на основі робочого навчального плану за спеціальністю 016 Спеціальна освіта відповідного курсу/семестру та затвердженої іншим ЗВО програми проходження навчання. Зокрема, на зустрічі з керівництвом, було зазначено, що у цих Положеннях передбачена можливість здобувачам навчатися в інших освітніх установах з перезарахуванням дисциплін (кредитів). Зарахування кредитів, які були здобуті під час навчання на інших освітніх програмах, здійснюється за рішенням завідувача випускової кафедри на підставі документів про раніше здобуту освіту. Після повернення до університету студент звітує про виконання індивідуального навчального плану й надає академічну довідку, що підтверджує виконання програми навчання в іншому навчальному закладі і містить інформацію про результати навчання (вивчення навчальних дисциплін, проходження практик, кількість кредитів). Перезарахування результатів навчання з навчальних дисциплін проводиться на підставі порівняння навчальних планів ОНП та академічної довідки, що надає учасник. Експертною групою проаналізовано Положення про порядок реалізації учасниками освітнього процесу права на академічну мобільність, де передбачено, що у межах навчального плану ОНП можуть визнаватися результати навчання отримані аспірантом в інших ЗВО (наукових установах), як українських, так і закордонних. Перезарахування навчальних дисциплін здійснюється за заявою здобувача. Під час зустрічей ЕГ з'ясувала, що на цій ОНП випадків визнання результатів академічної мобільності, не було.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На зустрічі з керівництвом, гарантом було підтверджено, що університет дотримується Закону України «Про освіту» в питанні визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що здобувачі ознайомлені з «Положенням про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_neformalnu_osvitu_azco3.pdf.) Право на визнання результатів навчання поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти. Перезарахування результатів здійснюється на добровільній основі. Доступність для учасників освітнього процесу забезпечується представленням нормативних документів у вільному доступі на сайті Університету, опису реалізації та орієнтовного переліку платформ, закладів, установ для проходження тренінгів, вебінарів, короткострокових курсів та інших форм у межах України та за кордоном на сайті кафедри у розділі «Неформальна освіта» (<https://sio.sspu.edu.ua/navchannia/neformalna-osvita>). Визнання результатів навчання поширюється лише на нормативні дисципліни обсягом до 50% від загального обсягу кредитів за конкретним освітнім компонентом (п.2.4 означеного Положення). Тематика, обсяг вивчення та зміст опанованого в неформальній освіті матеріалу мають відповідати навчальній дисципліні в цілому або її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, передбачених робочою програмою. Здобувач звільняється від вивчення перезарахованого з освітнього компонента модуля, теми. У 2021-2022 н.р. з 06.10.2021по 01.12.2021 у СумДПУ організовано проведення вебінару для здобувачів освіти «Різні формати АВА в реаліях України» (8 годин). Спікер вебінару-ТерезаСіансіоло (MA, MS, PhD, США). Передбачається, що проходження аспірантами другого року навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта вебінару стане основою для перезарахування (часткового) результатів навчання у межах ОК 8 «Теоретичні та прикладні проблеми спеціальної освіти». Вебінар проходить в он-лайн режимі за укладеним розкладом і планом. Зміст роботи представлено на платформі Moodle (<https://dl.sspu.edu.ua/course/index.php?categoryid=9>), інформація щодо проведення вебінару надана на сайті кафедри (<https://sio.sspu.edu.ua/vsi-anonsy-ta-oholoshennia/481-nazva>).

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Правила прийому на навчання до аспірантури є чітким та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень. Інформація щодо вступу, правил прийому, програм зразків фахового випробування, на навчання за ОНП «Спеціальна освіта» є у відкритому доступі, та враховує усі аспекти. Передбачено питання часткового визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Слабкі сторони: відсутність на момент акредитації визнання результатів академічної мобільності та результатів отриманих у неформальній освіті. Потребує доопрацювання програма вступного випробування. Але ж варто зазначити, що відсутність практики визнання результатів навчання у неформальній освіті, під час реалізації цієї ОНП, не може бути підставою для зниження оцінки відповідно до Рекомендацій щодо застосування критерію оцінювання якості освітньої програми (затверджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти 17 листопада 2020 року). Рекомендації: оновити програму фахового іспиту зі спеціальності, звернувши увагу на рекомендовані здобувачам оновлені літературні джерела.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

В університеті запроваджені прозорі, чіткі та недискримінаційні правила прийому до аспірантури, програма вступних іспитів відповідає спеціальності та ОНП 016 «Спеціальна освіта», унормоване визнання результатів академічної мобільності. Передбачено питання часткового визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. За критерієм «Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання» не виявлено суттєвих недоліків, а відтак констатуємо загальну відповідність більшості підкритеріїв (3.1, 3.2, 3.4) критерію 3, потребує часткового доопрацювання за підкритерієм 3.3. Не зважаючи на окремі рекомендації, які потребують вдосконалення, тенденції розвитку ОП є позитивними.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Членами ЕГ встановлено, що форми та методи навчання і викладання за ОНП регулюються Положенням про організацію освітнього процесу та Положенням про аспірантуру і докторантуру згідно з якими підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється за денною, вечірньою і заочною формами. Під час зустрічей зі здобувачами і НПП встановлено, що для досягнення програмних результатів навчання використовуються традиційні та інноваційні технології і методи навчання (проективні, проблемні, інтерактивні, веб-квест, дослідницькі, евристичні методи, дискусія, «перевернутий клас» тощо). Аналіз матриці відповідності (таблиця №3) дає підстави стверджувати, що різноманітні форм та методів навчання і викладання сприяють досягненню заявлених цілей ОНП (зокрема: використання ІКТ та інтерактивних методів - групових дискусій, навчальних дискусій, ситуації новизни, зацікавленості, індивідуально пошукової дослідницької діяльності, дослідницьких методів). Опрацювання першоджерел, науково-філософських статей та монографій з проблематики ОК сприяє доступу здобувачів до роботи з електронними базами даних, наукометричними базами Scopus та Web of Science, онлайн робота в електронному навчальному середовищі тощо. Поєднання дослідно-зорієнтованого та інтегративного підходів сприяє досягненню заявлених ПРН для кожного ОК. Студентоцентрований підхід і академічна свобода здобувачів вищої освіти в ЗВО реалізується через можливість вибору тем дисертаційних робіт, керівника і проведення досліджень в наукових, навчальних закладах відповідно до їхнього спрямування, з якими укладаються відповідні угоди про співробітництво. Опитувальник для здобувачів містить питання, щодо якості надання освітніх послуг та задоволеності методами і формами навчання та ін. (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe8S7thkNVHX7bNzQwinpgagtWFbSRIOR6jCZzK8zk7Q-ZQPQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0&gxids=7628>). Узагальнені результати опитування усіх аспірантів (56 чоловік) щодо якості р і з н и х освітньо-наукових програм представлено за 2019-2020 н.р. на сайті (https://sspu.edu.ua/images/2021/01/04/opituvannya_aspirantiv_schodo_yakosti_navchannya_za_onp_za_2019-2020_25a29.pdf). В узагальнених результатах опитування уподовж 2020-2021 н.р (кількість респондентів не вказана) зазначено, що «на питання про можливість вибору завдань, форм та методів їх виконання в межах викладання навчальних дисциплін здобувачі вищої освіти зазначили: «Здобувач має можливість отримати якісне викладання, навіть в карантинних обмеженнях» (https://sspu.edu.ua/images/2020/13/zvit_aspiranti_specialna_osvita_2021-afbo9.pdf). Аналіз наданих матеріалів свідчить, що ЗВО у процесі опитування більше уваги приділяє на визначення рівня задоволеності організацією науково-дослідної роботи, доступністю до інформації, матеріально-технічною базою, мобільністю тощо. Надані результати опитування здобувачів (2020-2021 н. р), показують, що загалом вони задоволені якістю, умовами та процесом навчання у ЗВО, методами і формами.

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

Членами ЕГ встановлено, що інформація щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання, видів робіт і завдань, використання інструментів, обладнання та програмного забезпечення під час вивчення ОК надається в робочій програмі та оголошується викладачем на першому занятті з дисципліни. З робочими програмами ОК можна ознайомитися на сайті кафедри (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>). Види підсумкових форм контролю (екзамени, заліки, тощо), тривалість сесій (графік навчального процесу для аспірантів), розклади проведення заліків та екзаменів розміщуються на сайті (<https://sspu.edu.ua/zaochna-forma-navchannia-asp>) та на дошках для оголошень на першому поверсі корпусу. Інформація регламентується відповідними нормативними документами: Положенням про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), Положенням про аспірантуру та докторантуру (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>) та ін. Порядок і критерії оцінювання унормовані Положенням про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_ekts_9c538.pdf) Проте аналіз робочих навчальних програм показав, що у них не представлено у повному обсязі систему накопичення балів за різні види діяльності упродовж вивчення навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання завдань для самостійної роботи, поточного та семестрового контролю. Силабуси відсутні. Здобувачі 3 і 4 курсів при зустрічі не змогли пригадати і назвати ОК, які вони вивчали. ЗВО забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до інформаційних ресурсів, необхідних для навчання. У процесі зустрічей з адміністративним персоналом і аспірантами з'ясовано, що критерії проміжної атестації науково-дослідницької роботи аспірантів надаються їм під час консультацій з науковими керівниками і охоплюють: 1) результати дослідження, оформлені у певному розділі дисертаційної роботи, 2) публікації статті за результатами дослідження, 3) апробація результатів дослідження на конференціях тощо.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Поєднання навчання і наукової діяльності здобувачів даної ОНП регламентується Концепцією наукової діяльності (<https://sspu.edu.ua/nauka/naukova-diialnist>), Положенням про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), Положенням про аспірантуру та

докторантуру (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>), Положенням про Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених (<https://sspu.edu.ua/rada-molodykh-vchenykh>), Положенням про рейтингову систему оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр, навчально-наукових інститутів, факультетів (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>). На запит ЕГ було надано докази публікацій аспірантів, на підставі їхнього аналізу встановлено, що здобувачі приєднуються до актуальних досліджень з проблем спеціальної освіти. На запит ЕГ (п.10) було надано інформацію щодо публікації Куренкової А.В. за період навчання у журналі WOS та міжнародного стажування Воротинцевої О.О. Аспіранти мають можливість публікувати результати своїх наукових досліджень у збірці наукових праць студентів та молодих науковців «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців» (з 2013 року) та збірці матеріалів конференції «Корекційно-реабілітаційна діяльність у національному та світовому вимірі» (з 2016 року), що засновані кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти. Під час друку колективних монографій кафедри аспіранти мають можливість безкоштовно надрукувати (одноосібно або у співавторстві) розділ монографії. Наприклад: аспірантом Стайко О.С. разом з проф. Дегтяренко Т.М. у 2019 році було опубліковано стаття в розділ монографії: Ретроспектива становлення інклюзивної освіти в Україні. Корекційно-реабілітаційна діяльність у сучасному освітньому просторі : монографія / під заг. ред. Боряк О. В, Дегтяренко Т. М. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 87–105. Аспіранти мають можливість щорічно безкоштовно публікуватися у збірці наукових праць студентів, магістрантів та аспірантів «Студентська наука». Також є можливість публікуватися у науковому фаховому журналу “Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології”. ЕГ ознайомила з індивідуальними планами здобувачів поданих на запит (п.17), встановлено, що теми, запропоновані здобувачам для досліджень, корелюються з цілями ОНП та відповідають комплексній науково-дослідній темі кафедри. Використання дослідницьких методів в освітньому процесі реалізується, зокрема, в межах ОК9 та ОК10: здобувачі навчаються аналізувати та презентувати результати власних досліджень в науковому середовищі, готувати наукові звіти, створювати презентацію власних досліджень тощо. Зі слів НПП, під час вивчення ОК викладачі орієнтують самостійну роботу здобувачів за індивідуальною тематикою дослідження аспіранта. Але у списках рекомендованої літератури, що представлені в РП відсутні публікації НПП, які забезпечують викладання ОК на цій ОНП (крім ОК 7, 8, 10).

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

Порядок та терміни оновлення освітніх компонентів ОНП зазначаються у Положенні про організацію освітнього процесу (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf, Положенні про аспірантуру та докторантуру (<https://sspu.edu.ua/polozhennya>). Під час зустрічей з гарантом ОНП та НПП з'ясовано, що зміст освітніх компонентів з 2016 по 2020 роки не переглядався і не оновлювався. Оновлення і коригування на основі наукових досягнень у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, аналізу сучасних тенденцій вітчизняної та зарубіжної практики відбулося в ОНП 2020 р. Відповідно до самоаналізу та проведених зустрічей у фокус-групах з викладачами та здобувачами ЕГ відзначає оновлення змісту ОНП на 2021 н.р. Останній раз у 2021 р. програма була розглянута на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти № 11 від 23 лютого 2021 року та затверджена Вченою радою (витяг з протоколу №12 від 31 травня 2021 року. Для випускників (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSciebZNiDH1QPggj11gI2jjTg9hxRBwM8xISxw9px6gvDkjiQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0&gxids=7628>) і стейкхолдерів (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSdrxbYWIWOSdNQ8zadoRmHXx15OyJSreg5khA1qRY9YYa6Jw/viewform?vc=0&c=0&w=1&flr=0>) розроблені анкети, які систематично опрацьовуються і результати вводяться в оновлену ОНП. Відгуки стейкхолдерів підтверджують її ефективність у підготовці фахівців даного напрямку. Аналіз результатів анкетування засвідчив, що аспіранти задоволені якістю освітньої діяльності. Аналіз робочих програм ОК засвідчив їх невідповідність НП, зокрема у програмі (2021 р.) ОК7, ОК8 зазначено лекцій 16 год., практичних 14 год., а за навчальним планом лекцій 20 год. та практичних 10 годин (денна форма). Також аналіз рекомендованої літератури до ОК як фахових, так і вибіркового складових показав, що недостатньо представлено вітчизняні та закордонні джерела останніх років, які демонструють сучасні підходи до розвитку вищої освіти та освіти осіб з особливими освітніми потребами, до організації освітнього процесу в сучасних умовах, пов'язаних із впровадженням студентоцентрованого підходу. Джерельна база ОК переважно налічує застарілі навчальні, навчально-методичні та наукові ресурси (література 1995, 1997, 1986, 2001, 2002, 2003 рр.). Тому відчувається потреба в оновленні навчальної літератури з дисциплін ОНП.

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

У межах діяльності в напрямі Інтернаціоналізації в університеті діє Стратегія інтернаціоналізації (<https://sspu.edu.ua/universytet/mizhar-diyalnist/mizhнародne-spivrobitnytstvo>), Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>), Положення про відділ міжнародних зв'язків (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/09/polozhennya_pro_viddil_mizhнародnih_zvyazkiv_d1da8.pdf), Правил прийому на навчання до СумДПУ імені А.С. Макаренка іноземців й осіб без громадянства (https://sspu.edu.ua/images/2021/vstup/pravila_priyomu_2021_nova_redakciya_e64d8.pdf) тощо. Під час зустрічі з науковими керівниками та здобувачами вищої освіти було підтверджено інформацію, подану у відомостях про самооцінювання ОНП, що аспіранти мають безкоштовний доступ до перегляду видань, що індексуються Scopus, Web of Science. Інтернаціоналізація викладання здійснюється за рахунок проходження НПП кафедри закордонних стажувань в країнах Європейського союзу, опублікування наукових статей у зарубіжних журналах та збірниках,

включених до міжнародних наукометричних баз. На кафедрі започатковано проведення двох міжнародних конференцій: Міжнародна науково-практична конференція студентів та молодих науковців «Корекційна та інклюзивна освіти очима молодих науковців» (з 2013 року), Міжнародна науково-практична конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі» (з 2015 року); Вперше на теренах України проведено I Міжнародний Конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітації (2015 р.) На запит ЕГ була надана інформація про участь викладачів ОНП в міжнародних проєктах, програмах міжнародних стажувань. Зокрема, Воротинцева О.О. пройшла міжнародне стажування (10 червня-15 липня 2021 р.) Dubai-New York-Rome-Jerusalem-Beijing. Проф. Боряк О.В. пройшла підвищення кваліфікації в Куявському університеті у Влоцлавеку (Республіка Польща) Сертифікат № PSI-31110-KSW від 11.09.2020 р. (180 год.), проф. Бондарнко Ю.А. пройшла стажування у Вищій технічній школі (м. Катовіце, Польща) (180 год.; 2019 р.) та підвищення кваліфікації «Модернізація професійної діяльності викладача» (Бельгія, Брюссель, Академічна спілка Modern Education & Research Institute (MERI); (72 год.; 2021 р.). Проф. Дегтяренко Т.М. пройшла стажування у Collegium Civitas «Інтернаціоналізація вищої освіти. Організація навчального процесу та інноваційні методи навчання у вищих навчальних закладах Польщі» (з 08.11.2019 р. по 13.12.2019 р., м. Варшава, Польща) (Сертифікат NR M12019). Здобувачі цієї ОНП та НПП ще не брали участь у програмах академічної мобільності

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Навчання та викладання за ОНП відповідають вимогам студентоцентрованого підходу; методи та прийоми засвоєння здобувачами вищої освіти програмного матеріалу поєднанні з науково-дослідним та практико-орієнтованим навчанням. Інтернаціоналізаційна діяльність здобувачів та НПП кафедри спеціальної і інклюзивної освіти (міжнародне стажування та підвищення кваліфікації тощо).

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Слабкою стороною ОНП є відсутність оновлених списків літератури у робочих програмах навчальних дисциплін, тому рекомендовано оновити джерельну базу у робочих програмах ОК. З метою ознайомлення з науковими досягненнями НПП доповнити список літератури в РП ОК переліком власних досліджень. Привести у відповідність критерії оцінювання (накопичення балів за різні види діяльності упродовж вивчення навчальної дисципліни, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання завдань для самостійної роботи та ін.). Відсутність окремого аналізу анкетування здобувачів цієї ОНП. Відсутність практики академічної мобільності здобувачів даної ОНП.

Рівень відповідності Критерію 4.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

Освітньо-наукова програма та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають визначеному Критерію 4. Освітній процес поєднує традиційні та інноваційні форми і методи навчання і здебільшого відповідає студентоцентрованому підходу та принципам академічної свободи. Водночас, необхідно змінити та оновити літературні джерела ОК та доповнити переліком досліджень НПП, які задіяні до викладання на цій ОНП. Зазначені недоліками, можливо виправити в короткий термін Усунення зауважень, щодо відсутності академічної мобільності та перегляду ОК сприятиме удосконаленню освітнього процесу за ОНП та імплементації дослідницького компоненту в освітній процес.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контролю та критерії оцінювання відповідають рівню програмних результатів навчання, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компоненту та освітньої програми в цілому. Форми контрольних заходів у межах навчальних дисциплін та критерії оцінювання регулюють нормативні документи, зокрема: Положення про організацію освітнього процесу (п. 4.7.) ЗВО

(https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf). Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти доктора філософії з а ОНП «Спеціальна освіта» передбачено проведення поточного та семестрового оцінювання. Форми проведення контрольних заходів у межах ОК обираються НПП залежно від особливостей і програмних результатів навчання. Аналіз змістового наповнення робочих програм продемонстрував недостатньо чітко визначення методів контролю та зрозумілість окресленої системи нарахування балів з різних видів навчальної діяльності за результатами вивчення окремого ОК (наприклад, «Асистентська практика», ОК7 «Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні», ОК9 «Технології апробації результатів дисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта» та ін.). У процесі вивчення дисциплін НПП не передбачено використання різнорівневих видів завдань. У РП ОК не зазначені критерії оцінювання різних видів навчальної діяльності, відсутні завдання самостійної роботи та питання підсумкового контролю, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу. У результаті зустрічі з адміністративним персоналом та з аспірантами, аналіз поданих на запит індивідуальних планів аспірантів дали змогу переконатися ЕГ, що проміжна атестація аспірантів (річна та семестрова) відбувається з доповідями про результати дослідження та обговоренням за участю НПП кафедри спеціальної та інклюзивної освіти і наукових керівників. До початку навчального року на засіданні кафедри затверджується графік консультацій кожного викладача, який надає консультації очно і онлайн, через різні канали комунікації. Розклад семестрової атестації, затверджується не пізніше, ніж за місяць до початку екзаменаційної сесії, розміщуються на інформаційних стендах кафедри, інституту, офіційному веб-сайті ЗВО, поширюються на платформі дистанційного навчання Moodle. У цілому, за результатами зустрічі зі здобувачами підтверджено факт їхньої обізнаності щодо критеріїв оцінювання програмних результатів навчання, форм контролю та особливостей проведення поточного і підсумкового контролю.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Стандарт відсутній. Аналіз ОНП свідчить, що формою підсумкової атестації відповідно ОНП є публічний захист дисертаційної роботи. Атестація здобувачів здійснюється відповідно до Постанови КМ України від 23 березня 2016 р. №261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (п. 30 в редакції Постанови КМ № 283 від 03.04.2019 р.), де визначено, що процедура атестації здобувачів PhD здійснюється спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту дисертації. Усі аспіранти ОНП щорічно звітують про виконання індивідуальних планів на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти. Кафедра має досвід участі в експерименті із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 167 від 06.03.2019 р. Випускники цієї ОНП 2020 р. захистили дисертаційні роботи в одноразових спеціалізованих учених радах при СумДПУ імені А. С. Макаренка: А. В. Куренкова (29.04.2021 р.); Ю. О. Сіденко (30.04.2021 р.).

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Процедура проведення контрольних заходів регулюється комплексом документів ЗВО, які розміщені у відкритому доступі на сайті університету: Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechnnya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf), Положенням про порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів освіти з використанням дистанційних технологій (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/por_organizatsiyi_kontrolyu_z_vik_distanc_tehn_75d2b.pdf), Положення про перезарахування результатів навчання у ЗВО (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_perezarahuvannya_rezultatuv_navchannya_a4e48.pdf) та ін. Порядок оскарження процедури та результатів контрольних заходів визначається рядом документів, що надані в відкритому доступі, зокрема: Положенням про організацію освітнього процесу ЗВО (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), Положення про апеляцію (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/apelyaciyi_68f4b.pdf), Положення про екзаменаційну комісію (https://sspu.edu.ua/images/2021/pro_ek_add31.pdf), Положенням про розгляд скарг та звернень громадян СДПУ імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skarg_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf).

Аспіранти дізнаються про результати складання заліку чи екзамену у день їх проведення. Представники студентського самоврядування обізнані в питаннях своїх прав щодо оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів згідно зазначених вище положень. Даний факт підтверджено у розмові зі здобувачами. Спілкування з НПП та здобувачами дало можливість встановити, що випадків оскарження результатів проведення контрольних заходів на ОП не було. У процесі зустрічі з гарантом, НПП та аспірантами було підтверджено інформацію про своєчасне ознайомлення з формами проведення контрольних заходів, про права здобувачів освіти та ін. Важливою складовою заходів із запобігання проявам зловживань службовим становищем під час екзаменів є доведення до здобувачів інформації про «Поштову скриньку ректора», що було продемонстровано при огляді матеріально-технічного забезпечення. Оскаржень результатів іспитів, повторного

проходження атестацій з окремих ОК, конфлікту інтересів або порушення процедур проведення контрольних заходів під час реалізації цієї ОНП не було.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика і процедури дотримання академічної доброчесності регулюється відповідними документами: Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності СумДПУ імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf), Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf), Положення про комісію з питань етики та академічної доброчесності СумДПУ імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_komisiyu_z_pitan_etiki_ta_akadem_dobrochesnosti_f788c.pdf). У ЗВО впроваджено Декларацію про академічну доброчесність здобувача вищої освіти СумДПУ імені А. С. Макаренка та Декларацію про академічну доброчесність науково-педагогічного, наукового, педагогічного працівника (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/ad>). Під час зустрічей із НПП та аналізу РП ОК було зазначено, що ці питання розкриваються у ОК 4 «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях», ОК10 «Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта». Аналіз РНП цих ОК свідчить про те, що у них представлено в темах дане питання «академічна доброчесність», «плагіат», «як написати статтю у міжнародне видання» тощо). Окрім цього на першій зустрічі після вступу до аспірантури, та постійно, під час спілкування із науковим керівником протягом навчання піднімаються питання, пов'язані із академічною доброчесністю. Встановлено, що НПП та здобувачі підписують декларації щодо дотримання академічної доброчесності. Здобувачі освіти беруть участь у тематичних заходах, організованих центром забезпечення якості вищої освіти, Науковою бібліотекою та кафедрою спеціальної і інклюзивної освіти 16.09.21; 21.09.21 які висвітлені на сайті. Перевірка роботи за допомогою антиплагіатної програми StrikePlagiarism.com, яка є наявною в Науковій бібліотеці ЗВО здійснюється перший раз безкоштовно. Здобувачі на зустрічах зазначили про освіченість щодо цих документів та взагалі про процедури дотримання доброчесності. Таким чином, за результатами зустрічей із НПП, ЕГ виявлено готовність групи забезпечення ОНП критично і реалістично застосовувати прийняті положення та кодекси академічної доброчесності. Аналіз результатів анкетування здобувачів (за 2019 і 2020 рр) засвідчив про повну інформованість щодо академічної доброчесності аспірантурі. Популяризація академічної доброчесності серед здобувачів відбувається через просвітницьку роботу: теми ОК, тематичні заходи, присвячені академічній доброчесності. Отже, політика, механізми і процедури дотримання академічної доброчесності є наперед визначені, чіткі, достатньо зрозумілі та оприлюднені у відкритому доступі. Фактів порушення академічної доброчесності не виявлено, що підтверджує ефективність проведених заходів та політики ЗВО щодо популяризації цього питання.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Проведення університетських заходів щодо популяризації питань етики та академічної доброчесності. У закладі вищої освіти визначено чітку та зрозумілу політику і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації ОНП та регулюються низкою нормативних документів. Випадки порушення академічної доброчесності відсутні. Для протидії порушенням академічної доброчесності застосовується програмний продукт «StrikePlagiarism.com», який придбано ЗВО

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Інформація про підсумковий контроль (питання до іспиту, заліку програма іспиту та критерії оцінювання) не надаються здобувачам освіти системно у ЗВО через робочі програми або інші форми у відкритому доступі. У робочих програмах не представлено критерії оцінювання завдань для самостійної роботи. Рекомендовано: 1) чітко формулювати завдання для самостійної роботи з вказанням форми представлення виконаних завдань та критеріїв їх оцінювання; 2) оприлюднювати заздалегідь програми семестрового контролю із зазначенням форми семестрового контролю (усна, письмова, електронне тестування) та критеріїв оцінювання; 3) для прозорості та доступності результатів контролю активізувати використання системи електронного навчання для поточного та семестрового контролю досягнень здобувачів ПРН.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

ЕГ констатує: достатній рівень обізнаності здобувачів щодо наявних можливостей, відкритість адміністрації ЗВО у вирішенні конфліктних питань; системний характер заходів щодо популяризації політики дотримання академічної доброчесності будь-якими учасниками процесу, впровадження антиплагіатної системи обов'язкової перевірки текстових документів на унікальність; наявний досвід захисту двох дисертаційних робіт в одноразових спеціалізованих учених радах при СумДПУ імені А. С. Макаренка випускників цієї ОНП у 2021 році. Незважаючи на недостатній рівень представлення системи накопичення балів з різних видів навчальної діяльності за результатами вивчення окремого ОК в робочих програмах та недотримання вимог структури робочих програм навчальних дисциплін, експертна група дійшла висновку, що ОНП має достатній рівень узгодженості із якісними характеристиками за критерієм 5. Визначені недоліки щодо відсутності чіткої диференціації критеріїв оцінюванн різних форм роботи в РП, а також відсутність чіткої схеми нарахування балів (оцінки) за різні види робіт можуть бути усунені в найближчий час.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

Викладачі, що включені до групи забезпечення ОНП, є переважно штатними викладачами. Аналіз даних таблиці 2 (<https://office.naqa.gov.ua/v1/form-se/5065/view>), зустрічей з фокус-групами викладачів та випускників, дозволив підтвердити те, що академічна та/або професійна кваліфікація викладачів підтверджується здобутими базовою освітою, науковими ступенями та вченими званнями, переліком наукових праць, стажуваннями чи участю в заходах з підвищення кваліфікації. На електронному сайті ЗВО розміщена детальна інформація про кожного члена кафедри, відомості про освіту, основні публікації, наукову діяльність та особисті контакти, в тому числі дані з портфоліо, в якому зазначені Google Академії і ORCID. Але викладачі не випускової кафедри Проте, інформація про професійну кваліфікацію та її підвищення відповідно до підготовки здобувачів ОНП викладачів Бойченко М. А. (ОК3 "Теорія і методика викладання у вищій школі"), Семеніхіна О. В. (ОК10 "Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта"), Кобильченко В.В. (ОК7 "Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні" є недостатньою, щоб зробити висновок про забезпечення досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Не було представлено інформації про відповідні публікації чи підвищення кваліфікації, що б засвідчило відповідність їхньої професійної кваліфікації для викладання зазначених ОК. У РП ОК у списку літературних джерел відсутні посилання на наукові дослідження НПП. (ОК 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9) На підставі аналізу персональних сторінок викладачів на сайті, спілкування зі здобувачами вищої освіти, роботодавцями під час зустрічей, аналізу таблиці 2 (представлена в акредитаційному кабінеті «Запити та відповіді», п. 10) підтверджено високий рівень професіоналізму НПП кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, які забезпечують реалізацію цієї ОНП. ЕГ встановлено, що викладачі кафедри періодично за планом проходять стажування, беруть участь у проєктах, тренінгах, онлайн-курсах, займаються самоосвітою та самовдосконаленням, мають публікації в наукометричних виданнях Scopus та WOS. Отже, отримана інформація по самоаналізу та надані пояснення підтверджують відповідність викладачів ОК ОНП.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

У процесі акредитації ЕГ з'ясовано, що процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої-наукової програми. Вона регулюється Порядком проведення конкурсного відбору, (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/polozhennya/poryadok_provedennya_konkursnogo_vidboru_pri_zamischenni_v_akantnih_posad_naukovo-pedagogichnih_pracivnikiv_3991f.pdf) Статуту, п. 6.4., Положенням про організацію освітнього процесу (пп. 1.3-1.6) тощо, у яких чітко прописана процедура оголошення конкурсу, його проходження, необхідні документи для подання на конкурс тощо. Конкурсна комісія визначає ступінь відповідності професійної та академічної кваліфікації цілям ОНП, враховує рівень наукової активності претендента, його рейтинг. Процедура обрання є прозорою та публічною, оголошення про конкурси публікуються у ЗМІ та оприлюднюються на офіційному сайті ЗВО. Згідно з інформацією, отриманою під час зустрічі з адміністративним персоналом та керівниками структурних підрозділів, ця процедура є прозорою, зрозумілою та такою, що виконується.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу за ОНП, що з'ясовано на підставі їх інтерв'ювання. Під час проведення фокус-груп з гарантом та стейкхолдерами з'ясовано, що роботодавці

залучаються до освітнього процесу під час проведення спільних семінарів, круглих столів, конференцій тощо. Вони активно залучаються до обговорення освітнього процесу і висловлюють свої побажання та пропозиції стосовно його удосконалення, зокрема вони взяли участь упродовж 2020 р в опитуванні з метою проведення моніторингу якості ОНП. Таблиця пропозицій від роботодавців розміщено на сайті Університету у розділі "Освітні програми" (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/opp/tablicya_zmin_016_so_2020-2021_2onp_b9396.pdf), де представлено всі пропозиції. Фото-звіти зустрічей на запит ЕГ до кабінету акредитаційної справи п.3 (<https://office.naqa.gov.ua/v1/accreditation-folder/5065>). На момент написання звіту ЕГ Додатки п.3 (Протоколи засідань кафедри) неактивні. Результати анкетування роботодавців у 2019 та 2020рр подано в кабінеті справи п.6 «Відповіді на запит»

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

У процесі проведення дистанційної експертизи, зокрема під час зустрічі з гарантом ОНП, ЕГ з'ясовано, що ЗВО не залучає до аудиторних занять на ОНП «Спеціальна освіта» професіоналів-практиків, представників роботодавців. Лише докт.псих.наук В.В. Кобильченко працює на кафедрі за сумісництвом та викладає на цій ОНП (ОК 7). Проте у ЗВО наявна систематична практика проведення спільних науково-методичних семінарів, тренінгів, конференцій, майстер-класів, круглих столів з професіоналами-практиками на базі закладів освіти, які надають освітні послуги дітям з особливими освітніми потребами, зокрема широке коло партнерів представлено на сайті (<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/partnery-kafedry>): Сумський спеціальний реабілітаційний НВК «Загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад № 34», Косівщинська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат та ін.

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів, який регламентується Положенням про порядок підвищення кваліфікації...(https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/poryadok_pidvischennya_kvalifikaciyi_ped_i_nauk-red_pracivnikiv_82d7f.pdf) У результаті вивчення нормативно-правових документів, інтерв'ювання гаранта освітньої програми і науково-педагогічних працівників та запиту ЕГ було встановлено, що регулярно відбуваються рейтингові оцінювання роботи кафедр університету та НПП. Для забезпечення професійного фахового розвитку викладачів кафедри спеціальної і інклюзивної освіти підвищують кваліфікацію в різних формах: навчання за програмою підвищення кваліфікації; участь у семінарах, конференціях, тренінгах, майстер-класах тощо; стажування. Зокрема, викладачі випускової кафедри пройшли підвищення кваліфікації та стажування за кордоном (проф. Боряк О.В. – Куявський університет у Влоцлавеку (Республіка Польща) Сертифікат № PSI-31110-KSW від 11.09.2020 р. (180 год.), проф. Бондарнко Ю.А. – Вища технічна школа (м. Катовіце, Польща) (180 год.; 2019 р.) та «Модернізація професійної діяльності викладача» (Бельгія, Брюссель, Академічна спілка Modern Education & Research Institute (MERI); (72 год.; 2021 р.). Проф. Дегтяренко Т.М. – Collegium Civitas «Інтернаціоналізація вищої освіти. Організація навчального процесу та інноваційні методи навчання у вищих навчальних закладах Польщі» (з 08.11.2019 р. до 13.12.2019 р., м. Варшава, Польща) (Сертифікат NR M12019) та в Україні (Боряк О.В., Дегтяренко Т.М. та ін.). Викладачі: проф. Бондарнко Ю.А., Боряк О.В., Дегтяренко Т.М. та ін. залучені до участі в міжнародних проектах. ЗВО підписано угоди про співпрацю з ЗВО Туреччини (Стамбул), що уможливило підвищення рівня професійності групи забезпечення ОНП шляхом закордонних стажувань (Угода надана у відповідь на запит п.12 <https://office.naqa.gov.ua/v1/accreditation-folder/5065>). Аналіз тематики підвищення кваліфікації та сертифікатів зарубіжного стажування викладачів показує відповідність їх тем науковим інтересам та професійним потребам. Набуті у результаті підвищення кваліфікації та стажування знання урахуються при підготовці наукових публікацій. Керівництво Університету також сприяє також сприяє професійному розвитку НПП через надання згоди на проходження стажування, укладаючи відповідні угоди з іншими навчальними закладами, організаціями та установами, в т. ч. зарубіжними, інформуючи НПП про міжнародні проекти у сфері вищої освіти, залучаючи викладачів до виконання спільних проектів, участі у грантах. Також викладачі кафедри постійно підвищують свій науковий та професійний рівень під час безпосередньої роботи на міжнародних (всеукраїнських) конференціях. Зі слів НПП, а також представників адміністрації ЗВО, було зазначено, що університет сприяє проходженню викладачами зарубіжного стажування (часткова матеріальна компенсація). НПП надано доступ до видань, включених до наукометричних баз SCOPUS, Web of Science. .

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Аналіз нормативно-правових документів, документів запиту ЕГ, фокус-групи підтвердили відомості, викладені у самоаналізі про існування чіткої, документально регламентованої та ефективної системи стимулювання розвитку викладацької майстерності. Викладачі кафедри спеціальної і інклюзивної освіти мають можливість пройти різні види підвищення кваліфікації та стажування. У ЗВО передбачено кошти на преміювання за результатами публікації статті в наукометричних базах Scopus та Web of Science, стимулювання творчої праці й педагогічного новаторства. Під час зустрічей з'ясовано, що здійснюється преміювання викладачів згідно рейтингу (<https://sspu.edu.ua/reitynhu>). Відповідно рейтингу кафедра спеціальної і інклюзивної освіти постійно входить у першу десятку серед 35 кафедр

Університету (<https://sio.sspu.edu.ua/nauka/statystychni-ta-reitynhovi-pokaznyky-ndr-kafedry>). Підтверджено під час зустрічі з НПП, що на Дошку пошани університету «Кращі імена» занесені: доц. Боряк О.В. (2021-2022 н.р.), проф. Дегтяренко Т.М. (2020-2021н.р.), проф. Бондаренко Ю.А. (2019-2020 н.р.). Подякою МОН України відзначений доц. Колишкін О.В.(2017), Грамотою МОН України – доц. Боряк О.В. (2019), проф. Бондаренко Ю.А. (2020). Грамотою НАПН України – проф. Дегтяренко Т.М. (2017), Подякою НАПН України – доц. Косенко Ю.М.(2020). Проф. Дегтяренко Т.М. нагороджено Нагрудним знаком МОН України «За наукові та освітні досягнення» (2018).

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Кваліфікація НПП підтверджується здобутою базовою освітою, науковими ступенями та вченими званнями, переліком наукових праць, стажуваннями та участю в заходах з підвищення кваліфікації; долученням до організації щорічних Міжнародних науково-практичних конференцій студентів та молодих науковців «Корекційна та інклюзивна освіти очима молодих науковців», «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі». Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими, регулюються відповідними нормативними документами, дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації ОНП. Університет здійснює щорічне рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів, заслуговує на схвалення преміювання та відзнака викладачів, які активно здійснюють наукову діяльність і друкуються у журналах, які індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недостатнє залучення практичних працівників до проведення лекційних або практичних занять, до викладання цілісних модулів в ОК. Залучати практичних працівників до проведення лекційних та практичних занять.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Зважаючи на відповідність таким підкритеріям, як загалом забезпечення академічної та професійної кваліфікації переважної більшості викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, досягненню визначених ОНП цілей та програмних результатів навчання, прозорість процедури конкурсного відбору НПП, стимулювання ЗВО професійного розвитку НПП та присутні недоліки, зокрема, відсутність залучення роботодавців, професіоналів-практиків до проведення аудиторних занять, недостатня професійна кваліфікація деяких НПП щодо викладання ними окремих ОК, Отже, ОНП має належний рівень узгодженості з якісними характеристиками за підкритеріями 6.2 та 6.3; достатній рівень узгодженості за підкритеріями 6.5, 6.6. Враховуючи вищезазначене, експертна група дійшла висновку, що освітньо-наукова програма відповідає рівню В за критерієм 6.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

СумДПУ імені А. С. Макаренка добре забезпечений матеріально-технічною базою та навчально-методичним забезпеченням для досягнення визначених ОНП цілей та ПРН, що підтверджується демонстрацією матеріально-технічної бази, яка була представлена ЕГ у вигляді онлайн трансляції. Навчально-методичне забезпечення ОНП складається з освітньо-наукової програми, навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>), що сприяє досягнення цілей, завдань, ПРН. Для реалізації ОНП, де здобувачі вищої освіти можуть здійснювати освітню та наукову діяльність використовується: актовa зала засідань «Макаренківська родина», науковий простір Smart Hub для молодих науковців, 3 навчальні приміщення для проведення лекційних та практичних занять, оснащені мультимедійним обладнанням(аудиторії №138, 139,133), спеціалізовані кабінети (аспірантська, кабінет КМЦ«Довіра», який обладнаний комп'ютерами для індивідуальної роботи аспірантів та можливістю апробації результатів своїх досліджень), методичний кабінет кафедри(133), де акумулюються наукові та навчальні видання, необхідні для самостійної роботи аспірантів,

виконання власного наукового дослідження. Варто зазначити, що кафедра на базі якої функціонує дві лабораторії: «Науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти» та «Міжвідомча лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій» забезпечена 5 комп'ютерами, 2 ноутбуками, мультимедійним проектором, телевізором. Аджонкти можуть скористатись Науковою бібліотекою (<http://library.sspu.sumy.ua/>), фонд якої, зі слів директора бібліотеки, налічує близько 9696 тис. примірників, з яких 56% книжкових видань, 7.3% періодичних видань, 28 тис. електронних повнотекстових документів. Загальний обсяг фонду даної галузі 56 тис., з них, приблизно 17 періодичних видань для даної ОНП, до електронного каталогу внесено 8705 назв документів. До послуг аспірантів створена потужна соціально-молодіжна інфраструктура, зокрема спортивна зала, їдальня та буфет на першому поверсі центрального корпусу університету, музеї, куточки для відпочинку, гуртожитки(3-ри), кімната матері та дитини, великий сучасний читальний зал, де аспіранти можуть займатися та організовувати своє дозвілля, медичний пункт, що функціонує в навчальному корпусі № 4

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Під час фокус-зустрічей із студентами та НПП було з'ясовано, що освітнє середовище СумДПУ імені А. С. Макаренка спрямоване на задоволення потреб та інтересів аспірантів, які мають безперешкодний та безкоштовний доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів університету, зокрема до електронного репозитарію, (<http://repository.sspu.sumy.ua/>), електронного каталогу, наукової бібліотеки (<https://library.sspu.edu.ua/>). Задля виявлення потреб та інтересів здобувачів проводиться їх опитування(<https://sspu.edu.ua/opytuvalnyky>). На базі університету створено електронно-освітнє середовище, базою якого є платформа Discort, хоча у відомостях самоаналізу зазначено, що на платформі Moodle. Для всіх здобувачів функціонує електронний кабінет, електронний розклад. При перегляді матеріально-технічної бази гарант зазначила, що аспіранти можуть скористатися методичним кабінетом кафедри та аспірантською, де містяться публікації наукового і методичного характеру зі спеціальності. Також до послуг здобувачів освіти функціонують центр редакційно-видавничий, юридичний, працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг, психологічна служба, науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти, міжвідомча лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, дана інформація була підтверджена також під час зустрічі із здобувачами. У ході інтерв'ювання аспіранти та органи студентського самоврядування повідомили про наявну соціально-побутову інфраструктуру: гуртожитки, їдальня, актовий зал спорткомплекс, стадіон, басейн, медпункт, спортивні секції, творчі колективи, кімната матері та дитини. Здобувачі можуть скористатись онлайн послугами бібліотеки, послугою «Віртуальна бібліографічна довідка»(<https://library.sspu.edu.ua/virtualna-bibliografichna-dovidka/>), індивідуальна консультація. Під час зустрічей викладачі та здобувачі освіти підтвердили факт, що в навчальних корпусах є постійний безоплатний доступ до Wi-Fi. Забезпечено безоплатний доступ до передплатених ресурсів: Scopus, ScienceDirect, Springer Nature, Web of Science, й ін. Аспіранти та директор бібліотеки зазначили, про можливість перевірки роботи на плагіат 1 раз безкоштовно, всі наступні рази-250 грн. Під час зустрічей з фокус-групами фактів платного доступу учасників освітнього процесу до будь-яких інформаційних ресурсів та інфраструктури, необхідних для навчання, не виявлено.

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Під час зустрічей з усіма фокус-групами та перегляду відеодемонстрації матеріально-технічної бази СумДПУ імені А.С. Макаренка ЕГ переконалася, що освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за ОНП та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Безпечність освітнього середовища для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти в університеті забезпечується відділом охорони здоров'я(<https://sspu.edu.ua/viddil-okhorony-zdorovia>) та відділом охорони праці (<https://sspu.edu.ua/viddil-okhorony-pratsi>), працівниками якого постійно проводяться інструктажі і профілактичні бесіди, що було підтверджено усіма фокус-групами. Під час огляду матеріально-технічної бази було з'ясовано, що санітарно-технічний стан навчальних аудиторій відповідає санітарному регламенту, зокрема забезпечується необхідний тепловий, санітарний та протипожежний режим. На вході в університет знаходяться антисептичні засоби, наявні первинні засоби пожежогасіння, по корпусах університету розміщені аварійні світильники, інформаційні дороговкази, є цілодобова вахта та загін з спец.оборони «Сокіл», у гуртожитках встановлені системи пожежної сигналізації, для всіх будівель і приміщень розроблено плани евакуації на випадок надзвичайних ситуацій. У ході зустрічі із здобувачами було з'ясовано про функціонування Психологічної Служби(<https://sspu.edu.ua/universityet/pro-universityet/psychologichna-sluzhba>) провідним завданням якої є збереження психологічного здоров'я здобувачів освіти через систему консультативної, профілактичної та корекційної роботи. Для протидії булінгу, харасменту, сексуальних домагань діє телефон довіри (<https://sspu.edu.ua/universityet/zahalnainformatsiia/zapobihannia-teroryzmu>). Діє скринька довіри (4 поверх ФІСФ та 1 поверх центрального корпусу). На рівні університету проводяться навчання на випадок терористичних акцій/пожежних ситуацій/ замінування (<https://sspu.edu.ua/universityet/zahalnainformatsiia/zapobihannia-teroryzmu>). Гарант ОНП зазначила про наявність скриньки першої медичної допомоги, що знаходиться на кафедрі. Для комфорту здобувачів освіти є дві релаксаційні зони для відпочинку, що знаходяться в холі центрального корпусу, де реалізується дана ОНП, облаштована м'якими диванчиками. До послуг здобувачів кімната матері та дитини. Окрім цього, аспіранти можуть задовольнити свої творчі інтереси під час участі та організації низки університетських та студентських заходів. В цілому освітнє середовище даної ОП є безпечним для життя і здоров'я здобувачів та

дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси. Здобувачі вищої освіти та гарант ОНП зазначають, що у ЗВО періодично проводяться опитування щодо якості надання освітніх послуг, їх потреб та інтересів, змісту навчального процесу за ОНП (https://sspu.edu.ua/images/2020/13/zvit_aspiranti_specialna_osvita_2021_afb09.pdf).

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Під час фокус-зустрічі із здобувачі вищої освіти СумДПУ імені А.С.Макаренка було з'ясовано про їхню задоволеність організаційною, освітньою, інформаційною, консультативною та соціальною підтримкою. ЕГ після проведення усіх фокус-зустрічей підтверджує інформацію надану в самоаналізі зокрема про те, що відділ аспірантури та докторантури здійснює інформаційну, організаційну та консультативну підтримку (організація освітнього процесу та науково-методичних заходів; інформування про зміни в освітньому процесі, наукові заходи; консультації під час вступної кампанії, з різних організаційних питань та ін.). НПП, здобувачі зазначають, що освітню, наукову, інформаційну, консультативну підтримку здійснюють викладачі, науковий керівник, наукові лабораторії кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, Наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених. В умовах пандемії така підтримка здійснюється через індивідуальні консультації online, Google документ, вайбер групу, зум, телеграм, електронну пошту через використання технологій дистанційного навчання на платформах: Moodle, Diskord, Zoom, Googl Meet та інші, що було підтверджено у ході фокус-зустрічей із аспірантами, НПП та ін. Варто зазначити, що бібліотека надає освітню підтримку через передплату фахових періодичних видань, надання доступу до національних і світових електронних ресурсів навчальної та наукової спрямованості, до повнотекстової колекції сучасних підручників видавництва «ЦУЛ, до університетського репозитарію. Аспіранти повідомили, що мають можливість отримати консультацію з приводу дисертаційного дослідження у наукового керівника та викладачів кафедри. Інформаційну підтримку здобувачів ОНП забезпечують сайти кафедри та ЗВО, мережі, онлайн-сервіс розкладу, особистий електронний кабінет. Під час зустрічі органи студентського самоврядування зазначили, що соціальна підтримка реалізується через різного роду премії, через отримання матеріальної допомоги у разі потреби за відповідною заявою на ім'я голови профкому, соціальна підтримка та супровід здобувачів з ООП. За результатами опитування здобувачів вищої освіти за даною ОНП їх влаштовує рівень наявної освітньої, організаційної, інформаційної, консультативної та соціальної підтримки (<https://sspu.edu.ua/monitorynhiakosti-osvity>).

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

Під час проведення усіх фокус-зустрічей ЕГ було з'ясовано, що особи з особливими освітніми потребами за цією ОНП не навчаються. Варто зазначити, що започатковано і створено інклюзивний простір з урахуванням всіх технічних вимог до упорних та стаціонарних пристроїв (обладнані пандуси, навчальний розклад складається так, щоб заняття відбувалися в аудиторіях на першому поверсі), забезпечено безперешкодний доступ до навчальних аудиторій особам з особливими освітніми потребами, оскільки навчання, де реалізується дана ОНП відбувається на 1 поверсі центрального корпусу. Варто відмітити, що в СумДПУ імені А.С.Макаренка особам з особливими освітніми потребами надається соціальний супровід та соціальна підтримка соціальними працівниками, а волонтери забезпечують вільний доступ здобувачів вищої освіти до навчальних аудиторій та інших приміщень, про що у ході зустрічі повідомила представниця Психологічної служби «Порядок навчання та супроводу осіб з ОП» (https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_navchannya_ta_suprovid_osib_z_osoblivimi_osvitnimi_potrebami_57b_aa.pdf), «Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з ОП та інших мало мобільних груп населення» (https://sspu.edu.ua/images/2020/11/poryadok_suprovodu_osib_z_osoblivimi_potrebami_ta_inshih_malomobilnih_grup_naselennya_e2224.pdf). Під час зустрічі з адміністрацією було з'ясовано, що СумДПУ імені А.С.Макаренка продовжує розвивати та вдосконалювати умови безперешкодного і зручного пересування маломобільних груп населення, зокрема триває робота з облаштування підйомника та в проекті туалет для мало мобільних груп населення. Проте під час огляду матеріально-технічної бази ЗВО ЕГ не побачила в наявності кнопки виклику на вході в приміщення для студентів з особливими потребами, сходи не виділені контрастною смугою для здобувачів з порушенням зору та відсутнє контрастне маркування на дверях. Тому рекомендовано по можливості удосконалити умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами. Під час зустрічі органи студентського самоврядування та гарант повідомили про функціонування Лабораторії проблем інклюзивної освіти, https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/nauka/bondarenko_1adf2.pdf. У ході бесіди Гарант ОНП зазначила, що здобувачі освіти з особливими освітніми потребами мають можливість здійснювати освітній процес з використанням технологій дистанційного навчання на платформах Moodle, Diskord, Zoom, GooglMeet та інші.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

Під час фокус-зустрічі здобувачі вищої освіти повідомили, що в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема

пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми та регулюється Статутом (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/statut_sumdpu_df175.pdf). Положенням про розгляд скарг та звернень громадян у СумДПУ (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/polozhennya_pro_rozglyad_skarg_ta_zvernen_gromadyan_4495d.pdf). Здобувачі вищої освіти продемонстрували свою поінформованість стосовно алгоритму дій при виникненні конфліктної ситуації, зокрема у разі виникнення конфліктної ситуації вони будуть звертатись до НПП або гаранта, наукового керівника, до органів студентського самоврядування. Також аспіранти та органи самоврядування зазначили, що з 2020 р. у юридичному відділі працює фахівець із питань протидії корупції (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalnainformatsiia/zapobihannia-ta-protydiia-koruptsii>), яким з цього приводу проводяться різні тренінги та консультації, діє План роботи щодо запобігання та протидії корупції (<https://sspu.edu.ua/media/attachments/2021/02/08/zahody-zapobiganniataprotidii-koruptcii.pdf>). Здобувачі повідомили, що стосовно виявлення конфліктних ситуацій проводиться опитування (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rezultati_onlaynopituvannya_korupciya_2bb55.pdf). Функціонує психологічна служба університету, до якої можна звернутися у разі потреби, яка організовує та проводить різні тренінги, консультації та тренінги за запитом (<https://sspu.edu.ua/universytet/prouniversytet/psycholohichna-sluzhba>). В умовах пандемії Психологічна служба та юридичний відділ працюють онлайн через різні канали комунікації з висвітленням інформації у відкритому доступі на сайті університету. Аспіранти повідомили про скриньку довіри (4 поверх ФІСФ та 1 поверх центрального корпусу) та телефон довіри (<https://sspu.edu.ua/universytet/prouniversytet/psycholohichna-sluzhba>). У ЗВО здійснюється онлайн-опитування здобувачів вищої освіти щодо моніторингу та оцінки рівня корупції (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/rezultati_onlaynopituvannya_korupciya_2bb55.pdf). Після проведення усіх фокус зустрічей з'ясовано, що за час існування ОНП звернень щодо конфліктних ситуацій не зафіксовано.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Потужна матеріально-технічна база та розвинена соціально-побутова інфраструктура; чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій, яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми; сприятливі умови та психологічний клімат для здійснення освітньої та наукової діяльності за цією ОНП; соціально-педагогічна підтримка, соціальний супровід пільгових категорій та функціонування Психологічної служби та юридичної служби; можливість апробації результатів своїх наукових досліджень у центрі «Довіра»; надання доступу до національних і світових електронних ресурсів навчальної та наукової спрямованості, до повнотекстової колекції сучасних підручників видавництва «ЦУЛ»

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Відсутня кнопка виклику на вході в приміщення для здобувачів з особливими освітніми потребами, сходи не виділені контрастною смугою для здобувачів з порушенням зору та відсутнє контрастне маркування на дверях. Тому рекомендовано, по можливості, удосконалити умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Освітня програма та освітня діяльність загалом відповідає рівню В за критерієм 8. В СумДПУ імені А.С.Макаренка створено дослідницьке, наукове та безпечне освітнє середовище для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, де наявні безпечні умови навчання та праці, відсутні будь-які прояви насильства, дотримано права і норми фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки учасників освітнього процесу. Для здобувачів вищої освіти створена необхідна соціальна інфраструктура, потужна матеріально-технічна база, що постійно оновлюється зокрема сучасна Наукова бібліотека із 5-ти Читальними залами та можливістю користування бібліотечними фондами у потрібній кількості. Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка дозволяє задовольнити потреби та інтереси здобувачів через розвинену інфраструктуру(створення ботанічного саду, користування послугами медичного пункту, басейну, створення кімнати матері та дитини, можливості апробації результатів своїх наукових досліджень у центрі «Довіра»). Створені сприятливі умови для навчання та життєдіяльності осіб з особливими освітніми потребами, здійснюється їх активна соціальна та матеріальна підтримки. Функціонування Соціально-психологічної служби, яка постійно проводить тренінги та просвітницькі заходи з запобігання боулінгу, конфліктних ситуацій. Проте підкритерій 7.5 критерію 7 відповідає частково вимогам, оскільки на вході в приміщення для здобувачів з особливими освітніми потребами відсутня кнопка

виклику, сходи не виділені контрастною смугою для здобувачів з порушенням зору та відсутнє контрастне маркування на дверях. Тому рекомендовано, по можливості, удосконалити умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В СумДПУ імені А.С.Макаренка існують дієві процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, які регулюються розміщеними на сайті університету Положенням про організацію освітнього процесу у СумДПУ імені А. С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/07/osvprocespdf_merged_a50ec.pdf), Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vishchoi_osviti_u_sums_komu_derzhavnomu_pedagogichnomu_universiteti_im_a_s_makarenka.pdf), Положенням про освітні програми в Сумському державному педагогічному університеті ім. А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_pro_or_ff69e.pdf). Під час зустрічі гарант ОНП, стейкхолдери, адміністративний персонал зазначили, що перегляд ОНП, впроваджені у 2016-20217 н.р., відбувся у 2019-2020 н.р. та 2020-2021 н.р. ЕГ підтверджує інформацію надану в самоаналізі зокрема потреба перегляду ОНП у 2019-2020 викликана: появою низки нормативних документів на національному та внутрішньоуніверситетському рівні щодо оновлених вимог до підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня та захисту дисертаційного дослідження; результатами опитування здобувачів освіти та стейкхолдерів.(ЕГ надана таблиця пропозицій та побажань). Зі слів гаранта відповідно до цього було змінено освітню складову ОНП, внесено зміни до її наукової складової, зорієнтовано мету та предметну область з урахуванням 9-го рівня НРК. Зміни відбулися у змісті компетентностей (ІК, ЗК, СК) та програмних результатів навчання (ПРН), структурно-логічній схемі, матрицях відповідності, оновлено методи навчання, матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне забезпечення з урахуванням змішаної форми навчання в умовах епідемії. Перегляд ОНП у 2020-2021 н.р. відбувся за потреби оновлення її змісту відповідно до 8 рівня НРК, що спонукало до редагування мети, предметної області, змісту компетентностей (ІК,ЗК,СК) та програмних результатів навчання(дана інформація перевірена та підтверджена ЕГ та продубльована в самоаналізі).

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Під час фокус-зустрічі зі здобувачами вищої освіти було виявлено, що їх залучають до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості під час засідань кафедр та атестаційних звітів, де здобувачі PhD висловлюють власні пропозиції щодо забезпечення якості ОНП та через Наукове товариство студентів аспірантів, докторантів та молодих учених (НТ), яке за Положенням є органом самоврядування наукової молоді Університету (https://sspu.edu.ua/media/attachments/2021/04/14/polozhennya_pro_naukove_tovarisstvo_studentiv.pdf) та через проведення систематичних опитувань(https://sspu.edu.ua/images/2020/13/zvit_aspiranti_specialna_osvita_2021_afb09.pdf) Проте ЕГ зауважує, що на момент проведення акредитаційної експертизи результати опитувань аспірантів були розміщені у загальному звіті та не диференційовані за ОНП, що не давало можливості зрозуміти динаміку та ефективність таких опитувань на конкретній ОНП. Тому ЗВО потрібно вчасно висвітлювати інформацію на сайті, оскільки після проведення акредитації дані результати опитувань були удосконалені та структуровані за ОНП з розміщенням на офіційному сайті СумДПУ імені А.С.Макаренка. У ході зустрічі з представниками студентського самоврядування голова Товариства студентів,аспірантів, докторантів та молодих вчених Омеляненко В.А. зазначив, що був присутній при перегляді даної ОНП два рази і його пропозиції стосовно даної ОНП були взяті до уваги. Під час фокус зустрічей із здобувачами Бондарєва М.І. та Гусєва Т.І., повідомили, що вони приймають активну участь у процесі періодичного перегляду ОНП, зокрема під час опитувань, які з 2020 року проводить центр забезпечення якості освіти (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/akademichna-mobilnist>). Аспірантки висловлювали пропозиції стосовно удосконалення ОНП у напрямі формування компетентностей дослідника і викладача вищого навчального закладу шляхом перегляду дисциплін освітньої складової нормативної частини (протокол №7 від 24.12.2019, протокол №9 від 29.12.2020, протокол №10 від 25.02.2020, протокол №16 від 23.06.2021, протокол №11 від 28.12.2021, протокол №11 від 23.02.2021, протокол №17 від 23.06.2020). Дані пропозиції були враховані, як результат було введено ОК1-ОК10, змінено перелік дисциплін за вибором, оновлено навчальний план. Гарант ОНП зазначає, що результати онлайн-опитувань розглядаються на засіданнях кафедри спеціальної та інклюзивної освіти. (<https://sspu.edu.ua/monitorynh-iakosti-osvity>).

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Під час фокус-зустрічі роботодавці засвідчують, що беруть активну участь у процесах розроблення, перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якості освіти через рецензування, у процесі особистого спілкування, залучені до спільних науково-методичних конференцій, семінарів, засідань кафедр тощо, шляхом надання ними рекомендацій, відгуків та пропозицій щодо оптимізації змісту та освітніх компонентів. В самоаналізі вказано, що при перегляді ОНП було отримано пропозиції від: Ковшар О.В. – д.пед. наук, проф., завідувача кафедри дошкільної освіти Криворізького державного педагогічного університету, Сущенко О.М.– канд.пед. наук, директора Сумського обласного центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів, відгук від Слюсаренко В.М. - директора Сумської спеціальної загальноосвітньої школи та ін.(протокол №7 від 24.12.2019, протокол №9 від 29.12.2020, протокол №10 від 25.02.2020, протокол №16 від 23.06.2021, протокол №11 від 28.12.2021, протокол №11 від 23.02.2021, протокол №17 від 23.06.2020), що дійсно підтверджується під час проведення фокус-зустрічі з роботодавцями. Зокрема у ході інтерв'ювання Ковшар О.В. повідомила, що внесла пропозицію зорієнтувати ПРН відповідно до 8 рівня РНК, інша пропозиція стосувалась замінити відкрите опитування на анонімне. Пропозиції були враховані. Кузава І.Б. зазначила, що висловила пропозицію в плані оптимізації змісту і освітніх компонентів, зокрема в плані теоретичної підготовки аспірантів, сформованих компетентностей щодо структури, наукового викладу, апробації результатів, побудови авторської моделі та етики захисту. Кобильченко В.В. повідомив ЕГ, що його рекомендації стосувались наукової складової, а його співпраця із ЗВО відбувається через проведення докторських семінарів у ролі гостьового лектора. Слюсаренко В.М. під час інтерв'ювання зазначила, що в результаті опитувань внесла пропозицію стосовно розширення посад педагогічних працівників для більшої можливості працевлаштування випускників кафедри. Результати обговорень ОНП з роботодавцями відображені в таблиці змін (<https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2021-rik>). Варто зазначити, що роботодавці наголошують на якісній підготовці фахівців за цією ОНП та задля залучення зовнішніх стейкхолдерів та роботодавців у СумДПУ імені А.С. Макаренка була створена Рада роботодавців (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/rada-robotodavtsiv>), Експертна рада стейкхолдерів (<https://fizmat.sspu.edu.ua/homepage/steikkholders>).

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

Представники адміністративного персоналу СумДПУ імені А.С. Макаренка під час фокус-зустрічі повідомили про функціонування Асоціації випускників, студентів та друзів, що регулюється відповідним положенням (<http://surl.li/ahher>). Гарант ОНП у ході бесіди зазначила про функціонування платформи Discord, яка є платформою для спілкування як здобувачів вищої освіти, так і випускників. Також аспіранти повідомили про діяльність Відділу працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг (<http://surl.li/ahhfh>), на сторінці якого висвітлюються вакансії та відслідковується траєкторія працевлаштування здобувачів. Гарант у ході зустрічі зазначає, що СумДПУ імені А.С. Макаренка проводить онлайн-опитування випускників за для покращення ОП (<https://sspu.edu.ua/anketa-vipusknika>). Практика збирання та врахування інформації про кар'єрний шлях і траєкторію працевлаштування випускників відбувається через бесіди, особисті зустрічі, через соціальні мережі, особисті зв'язки наукового керівника та викладачів кафедри наукових заходів різного рівня, Днів факультету тощо.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

Під час зустрічі з представниками адміністративного персоналу ЕГ було повідомлено, що Відповідно до Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у СумДПУ ім А.С. Макаренка (https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_vnutrishnogo_zabezpechennya_yakosti_osvitnoyi_diyalnosti_ta_yakosti_vo_620e3.pdf) в Університеті існує система забезпечення якості освіти, яка вчасно реагує на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми. Зокрема моніторинг ОНП здійснюється на локальному та загально університетському рівні (Центр забезпечення якості вищої освіти). Зокрема було змінено освітню складову ОНП, внесено зміни до її наукової складової, зорієнтовано мету та предметну область з урахуванням 9-го рівня НРК. Зміни відбулися у змісті компетентностей (ІК, ЗК, СК) та програмних результатів навчання (ПРН), структурно-логічній схемі, матрицях відповідності, оновлено методи навчання, матеріально-технічне, інформаційне та навчально-методичне забезпечення з урахуванням змішаної форми навчання в умовах епідемії. Пропозиції отримані від Центру, результати моніторингу обговорюються у проектній групі та на засіданнях кафедри, де приймається рішення щодо оптимізації ОНП. Опитування аспірантів на локальному рівні у 2020-2021 н.р. показали їх незадоволеність комунікацією з викладачами через систему Moodle, тому було прийнято рішення про створення загальної групи у Viber (для здійснення комунікації і отримання нагальної інформації) та спілкування у реальному часі на платформі Diskord, Zoom ті ін. (за вибором здобувачів), що було підтверджено під час фокус-зустрічі зі студентами. (ЕГ надані протоколах засідання кафедри щодо розробки, затвердження, моніторингу та результатів оновлення ОНП). Під час зустрічей з різними фокус групами було з'ясовано, що їх зауваження та пропозиції щодо удосконалення ОП було враховано.

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої

програми.

ОНП 016 Спеціальна освіта акредитується вперше. Проте керують поданою інформацією в самоаналізі, проведенням усіх фокус-зустрічей та аналізом відповідної документації ЕГ зазначає, що СумДПУ ім А.С. Макаренка при розробленні ОНП враховує зауваження і пропозиції, які були сформульовані під час проходження акредитації за іншими ОНП. Зокрема: наявність публікацій науково-педагогічних працівників з проблематики освітніх компонентів; співпраця з іншими ЗВО з метою вдосконалення ОНП, рецензування ОНП провідними фахівцями ЗВО в галузі 016 Спеціальна освіта; проведення наукових заходів (конференцій, семінарів тощо) з включенням питань (тематики) відповідних напрямів, що стосуються підготовки фахівців спеціальності 016 Спеціальна освіта; залучення здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників до участі у підвищенні кваліфікації/стажування як в Україні, так і за її межами; участь аспірантів кафедри у міжнародній та грантовій діяльності (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspirantura-mizhnarodna-diialnist>) (дана інформація продубльована в самоаналізі та підтверджена ЕГ).

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

Проведення фокус-зустрічей з усіма учасниками освітнього процесу дає підстави стверджувати, що в академічній спільноті СумДПУ ім А.С. Макаренка сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою. Група забезпечення та ПВС кафедри залучені до процедури внутрішнього забезпечення якості ОНП на всіх етапах (розширеному засіданні кафедри під час щорічних звітів із залученням науково-педагогічних працівників кафедри, представників аспірантури, проректора з науково-педагогічної роботи університету, на засіданні науково-методичної комісії навчально-наукового інституту педагогіки і психології розглядалися питання забезпечення якості освіти за ОНП). Варто зазначити, що в ЗВО для здійснення процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освіти в Університеті функціонує низка відділів (<https://sspu.edu.ua/universityet/pro-universityet/pidrozdily-universityetu>), які тісно взаємодіють між собою. Зокрема внутрішній моніторинг якості освітніх послуг в університеті забезпечує Центр якості вищої освіти, який сприяє підвищенню якості вищої освіти та освітньої діяльності; відділ аспірантури та докторантури, навчальним відділ профільна кафедри забезпечують якість навчання здобувачів PhD, навчально-методичний відділ та методично-організаційний відділ забезпечують координацію, моніторинг, аналіз та узагальнення науково-дослідної роботи в університеті, здійснює вдосконалення її структурної організації. Свідченням високої культури якості є постійний моніторинг та періодичний перегляд ОНП із залученням потенційних роботодавців, періодичне підвищення кваліфікації НПП, забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату й академічної недобросовісності (підписання декларації АД), високий рівень академічної свободи, вільний вибір вибіркових дисциплін. ЕГ під час проведення фокус-зустрічей не було виявлено порушень культури якості.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

Дієві процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм; сформована система забезпечення якості вищої освіти в СумДПУ ім А.С. Макаренка; залучення здобувачі вищої освіти до перегляду ОНП, врахування пропозицій від стейкхолдерів та залучення їх до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості як партнерів; створення експертних рад стейкхолдерів за освітньо-науковими програмами; наявні схвальні рецензії від роботодавців; сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою; функціонування Центру сприяння працевлаштуванню студентів та випускників СумДПУ ім А.С. Макаренка.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

На момент проведення акредитаційної експертизи результати опитувань аспірантів були розміщені у загальному звіті та не диференційовані за ОНП, що не давало можливості зрозуміти динаміку та ефективність таких опитувань на конкретній ОНП. Тому ЗВО потрібно вчасно висвітлювати інформацію на сайті, оскільки після проведення акредитації дані результати опитувань були удосконалені та структуровані за ОНП з розміщенням на офіційному сайті СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Освітня програма та освітня діяльність загалом відповідає рівню В за критерієм 8. В СумДПУ імені А.С.Макаренка існують дієві процедури розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм. Сформована система забезпечення якості вищої освіти в ЗВО ефективно реагує на недоліки в ОНП з залученням всіх учасників освітнього процесу до процедур забезпечення якості з чітким розподілом обов'язків, завдань та функцій між кафедрами, відділами університету. Варто зазначити, про створення експертних рад стейкхолдерів за освітньо-науковими програмами. В академічній спільноті СумДПУ ім А.С. Макаренка сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою. З 2020 року почав свою роботу Центр якості освіти, який займається питаннями моніторингу на локальному та загально університетському рівні. Проте на момент проведення акредитаційної експертизи результати опитувань аспірантів були розміщені у загальному звіті та не диференційовані за ОНП, що не давало можливості зрозуміти динаміку та ефективність таких опитувань на конкретній ОНП. Тому ЗВО потрібно вчасно висвітлювати інформацію на сайті, оскільки після проведення акредитації дані результати опитувань були удосконалені та структуровані за ОНП з розміщенням на офіційному вебсайті СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

СумДПУ імені А. С. Макаренка дотримується процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОНП, які регламентовані низкою документів: ЗУ «Про освіту», Статут, Колективний договір, Правила внутрішнього розпорядку, Контракт, Кодекс академічної доброчесності, Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, Положення: Про організацію освітнього процесу, Про аспірантуру та докторантуру, Про асистентську практику аспірантів, Про переведення аспірантів СумДПУ імені А.С.Макаренка, які навчаються за кошти фізичних чи юридичних осіб, на навчання за кошти державного бюджету, Про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених, Про академічну мобільність студентів, Про порядок оцінювання знань студентів, Про наукову раду, Про розгляд скарг та звернень громадян, Про комісію з питань етики та академічної доброчесності тощо. Усі вищезазначені документи знаходяться у вільному доступі на офіційному веб-сайті ЗВО та випускового факультету (кафедри) у відповідних розділах: Документація (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/dokumentatsiia>), Нормативно-правова база (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normativno-pravova-baza>). Під час фокус-зустрічі здобувачі вищої освіти зазначили, що правила і процедури, що регламентують права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, для них є чіткими, зрозумілими та знаходяться у вільному доступі на сайті ЗВО. Гарант та здобувачі зазначили у ході бесіди про постійне інформування аспірантів щодо їх прав і обов'язків гарантом ОНП, науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, які викладають дисципліни ОНП, відповідними сервісними службами ЗВО. Під час зустрічі здобувачі вищої освіти відмітили, що сайт є інформативним, має мультимовний інтерфейс. Проте не всі аспіранти орієнтуються по сайті (не могли згадати де розміщено ОНП, силабуси та ін.). Також ЕГ помітила, що на офіційному сайті ЗВО відсутній функціонал для перегляду сайту особами з порушенням зору. Тому рекомендовано адаптувати офіційний вебсайт для перегляду особами з порушенням зору.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін.

Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб сайті відповідний проект з метою одержання зауважень і пропозиції заінтересованих сторін, що було з'ясовано після проведення фокус-зустрічей з гарантом ОНП та моніторингом офіційного веб сайту СумДПУ імені А. С. Макаренка. Також гарант ОНП описала процедуру розміщення проєкта ОНП на сайт з метою отримання зауважень зокрема зазначила, що перегляд ОНП починається у грудні після проведення опитувань стейкхолдерів (роботодавці, аспіранти), потім відбувається розгляд даних результатів опитувань на засіданнях кафедри. Тоді створюється проєкт ОНП з пропозиціями після опитувань з презентацією на сайті ЗВО сторінка «Освітні програми» Сайт СумДПУ імені А. С. Макаренка (сторінка «Освітні програми»): <https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-2021-rik>, на сайті Сайт кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (сторінка «Освітні програми кафедри»): (<https://sio.sspu.edu.ua/navchannia/osvitni-prohramy-kafedry>) Сайт кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (сторінка «Аспірантура: освітня діяльність»), (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>). На сторінці із розміщеним проєктом наявна електронна адреса inform@sspu.edu.ua для внесення пропозицій та зауважень, де всі зацікавлені особи мають можливість протягом 2 місяців вносити пропозиції. Окрім цього цей проєкт надсилається безпосередньо рецензентам для аналізу та надання рекомендацій. Надану інформацію гарантом також підтвердили під час зустрічі роботодавці.

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

ЕГ встановлено, що СумДПУ імені А. С. Макаренка оприлюднює точну та достовірну інформацію про ОНП (включаючи її цілі, очікувані результати та компоненти) в обсязі, що є достатнім для потреб стейкхолдерів та громадськості. Інформація по ОНП «Спеціальна освіта» та її складових частин розміщена на сайті університету (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist>), (<https://sspu.edu.ua/universytet/zahalna-informatsiia/akredytatsiia>) є достатньою для зацікавлених роботодавців, а також для того, щоб забезпечити можливість потенційним абітурієнтам зробити свідомий вибір щодо вступу на цю програму. На головній сторінці сайту доступні онлайн опитування для випускників (<https://sspu.edu.ua/anketa-vipusknika>) та роботодавців (<https://sspu.edu.ua/anketa-robotodavtsia>). Проте на момент акредитації на сайті ЗВО не було висвітлено результати опитувань аспірантів ОНП “Спеціальна освіта”. Тому рекомендовано вчасно висвітлювати всю необхідну інформацію по даній ОНП.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Обсяг інформації, що оприлюднюється на сайті СумДПУ імені А. С. Макаренка є достатній для забезпечення можливості потенційним вступникам зробити поінформований вибір щодо освітніх програм, а роботодавцям – щодо цілей та змісту підготовки здобувачів за ними; наявна прозорість та публічність основних документів і процедур, що регулюють освітній процес за ОНП інформативність, постійне інформування аспірантів щодо їх прав і обов'язків гарантом ОНП, науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, які викладають дисципліни ОНП та відповідними сервісними службами СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

На офіційному сайті ЗВО відсутній функціонал для перегляду сайту особами з порушенням зору. Тому рекомендовано адаптувати офіційний вебсайт для перегляду особами з порушенням зору. На момент акредитації на сайті ЗВО не було висвітлено результати опитувань аспірантів ОНП “Спеціальна освіта”. Тому рекомендовано вчасно висвітлювати всю необхідну інформацію по даній ОНП

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Освітня програма та освітня діяльність загалом відповідає рівню В за критерієм 9. СумДПУ імені А. С. Макаренка забезпечує прозорість та доступність інформації (включаючи її цілі, очікувані результати та компоненти) в обсязі, що є достатнім для потреб стейкхолдерів та громадськості та для виконання аспірантами освітньої та наукової складової. Відбувається постійне інформування здобувачів щодо їх прав і обов'язків гарантом ОНП, науковими керівниками, науково-педагогічними працівниками, які викладають дисципліни ОНП, відповідними сервісними службами СумДПУ імені А. С. Макаренка. Роботодавці, здобувачі вищої освіти та всі зацікавлені особи можуть – уточнити цілі та зміст підготовки здобувачів за цією програмою, та додавати свої відгуки, зауваження, пропозиції, рекомендації за допомогою опитувань в Google формі, які враховуються. Проте підкритерій 9.3 критерію 9 частково відповідає вимогам, оскільки на момент акредитації на сайті ЗВО не було висвітлено результати опитувань аспірантів ОНП “Спеціальна освіта”. Тому рекомендовано вчасно висвітлювати всю необхідну інформацію по даній ОНП на офіційному вебсайті СумДПУ. Підкритерій 9.1 критерію 9 також частково відповідає вимогам, оскільки на офіційному сайті ЗВО відсутній функціонал для перегляду сайту особами з порушенням зору. Тому рекомендовано адаптувати офіційний вебсайт для перегляду особами з порушенням зору.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

Університет дає можливість аспірантам одержати повноцінну підготовку за даною ОНП, зміст ОНП відповідає їх науковим інтересам, про що свідчить порівняльний аналіз ОК і дисертаційних тем аспірантів та їхня дотичність. ОНП містить обов'язкові та вибіркові компоненти загальних і фахових компетентностей, що загалом відображає логіку наукового дослідження. Усі важливі етапи, починаючи від стратегії до конкретних тактичних кроків дослідницької діяльності адекватно представлені в структурно-логічній схемі. Унаслідок вивчення освітніх компонент аспіранти також набувають компетентностей, що забезпечують необхідну для науковця комунікативну самостійність та ефективність у сферах професійного та академічного спілкування іноземною мовою в усній та письмовій формах, ведення наукових дискусій, написання іноземною мовою наукових статей, матеріалів дослідження тощо. ОНП містить чотири складові, які відповідають пункту 27 Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у (наукових установах), затвердженого Постановою КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами): здобуття глибоких знань зі спеціальності - цикл ОК 7 «Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідж.»; ОК6 «Історія та тенденції розвитку педагогічних досліджень у спеціальній освіті», ОК10 «Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта» та ін.; оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями - ОК1 «Філософсько-методологічні основи наукових досліджень»; набуття універсальних навичок дослідника: ОК4 "Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях", ОК5 «Управління науковими проектами», проходження практики ПП1, ПП2 «Асистентська практика»; здобуття мовних компетентностей (володіння академічною іноземною мовою) ОК2. Також вважаємо достатньою підготовку до викладацької діяльності, оскільки в межах ОНП передбачено вивчення відповідних ОК3 «Теорія та методика викладання у вищій школі». Наукові інтереси аспірантів задовольняються через опанування обов'язкових ОК циклу загальної і професійної підготовки (ОК3, ОК6, ОК7, ОК8), а також широким спектром ВК, де передбачені вузькоспеціальні курси з різних напрямів спеціальної освіти («Інтернаціоналізація наукових досліджень галузі Спеціальна освіта», «Логопедичні моделі і технології в спеціальній та інклюзивній освіті», «Науково-прикладні студії з інклюзивної освіти», «Докторський семінар з теоретичних та методичних засад історико-педагогічного дослідження у галузі спеціальної освіти» та ін. (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/kataloh-vybirkovykh-dystsyplin>). В межах ОНП уможливлено побудову індивідуальної освітньо-наукової траєкторії здобувача, їхня участь у стажуванні та неформальному навчанні за програмами академічної мобільності (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/akademichna-mobilnist>).

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямів досліджень наукових керівників.

Теми наукових досліджень аспірантів відповідають колективній темі кафедри: «Корекційно-реабілітаційна діяльність в сучасному освітньому просторі» 0121U000895 (2021–2025 рр.) Аналіз тем наукових робіт, публікацій наукових керівників татем дисертаційних досліджень аспірантів свідчить про їхню кореляцію: у різних галузях Спеціальної освіти (олігофренопедагогіки, логопедії, сурдопедагогіки, тифлопедагогіки), освітньої інклюзії. Дотичність тем наукових досліджень аспіранта/наукового керівника підтверджується тематикою і ключовими словами їх публікацій і оприлюднюються кожного року на сайті кафедри (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspirantura-zahalna-informatsiia>). Тема дослідження Воротинцевої О. "Розвиток проєктувальної компетентності фахівців інклюзивно-ресурсних центрів у реалізації освітньої траєкторії дитини з інтелектуальними порушеннями" відповідає науковій діяльності керівника проф. Бондаренко Ю.А. Публікації наук. кер.: Бондаренко Ю., Воротинцева О. (2020). Мережева форма здобуття освіти як модель реалізації індивідуальної освітньої траєкторії для дитини з порушеннями інтелектуального розвитку. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 7(101), 286-297. (Index Copernicus), Bazyma, N., Koropatova, O., Bondarenko, Y., Forostian, O., Sokolova, H., & Kovylyna, V. (2021). Characteristics of Language Behavior and Speech Activity in Children with Autistic Disorders: Theoretical Aspect. BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience, 12(1), 01-18. <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/167> - (<https://publons.com/dashboard/summary/>) (WOS) П.2. Тема дослідження: Бодарева М. "Розвиток мовленнєвої діяльності молодших школярів із комплексними порушеннями" - Публікації наук. кер. Боряк О.В.: Боряк О. В., Косенко Ю. М. Мовленнєвий розвиток дітей з особливими освітніми потребами як чинник соціалізації. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки № 2 (2020 р.). С. 65–71. (Index Copernicus); Боряк О.В. Косенко Ю.М. Альтернативна комунікація як засіб розвитку мовленнєвої діяльності дітей із комплексними порушеннями. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 35, том 1. С. 264–270. (Index Copernicus); Бодарева М. І., Боряк О. В. Логотерапевтичний дефіцит як проблема інклюзії. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Випуск 79. Том 1. Київ: «Видавничий дім «гельветика», С. 47-52. (Index Copernicus); Керівник колективної теми «Корекційно-реабілітаційна діяльність в сучасному освітньому просторі». Реєстраційний номер 0121U000895 (2021–2025 рр.) тощо. Тематика досліджень здобувачів і всі види наукової активності керівників дотичні. Водночас ЕГ рекомендує стимулювати всіх здобувачів до публікацій за темою їх дослідження у виданнях Scopus та Web of Science.

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

ЗВО організаційно та матеріально забезпечує в межах ОНП можливості для проведення та апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики здобувачів. На кафедрі видається науково-методичні збірки наукових праць студентів та молодих науковців «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців» (з 2013 року); зб. матеріалів конференції «Корекційно-реабілітаційна діяльність у національному та світовому вимірі» (з 2016

року). Аналіз індивідуальних планів наукової роботи, наданих за запитом ЕГ (п. 17 в акредитаційному кабінеті) дозволяє стверджувати, що здобувачі користуються можливостями апробації результатів наукових досліджень на сторінках цих видань. На базі ЗВО ініційовано та організовано Всеукраїнські і Міжнародні науково-практичні конференції, проведено Всеукраїнський конгрес зі спеціальної освіти, Функціонує три лабораторії: Міжвідомча наукова лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій (з вересня 2011 р.) керівники проф. Дегтяренко Т.М. З листопада 2019 р доц. Боряк О.В.; Науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти (НДЛ ПІО) (вересень 2017 року), керівник проф. Бондаренко Ю.А.; Ресурсний центр/центр трансферу технологій кафедри (жовтень 2017 р.), керівник доц. Косенко Ю.М. Аналіз індивідуальних планів наукової роботи, дозволяє стверджувати, що здобувачі широко користуються можливостями апробації результатів наукових досліджень на цих наукових форумах та лабораторіях. Крім того, ЗВО ініціює проведення внутрішніх науково-практичних заходів у вигляді семінарів, круглих столів, вебінарів тощо, на яких свої наукові доробки можуть презентувати молоді вчені та здобувачів ОНП. Під час проведення зустрічей у фокус-групах здобувачі підтвердили, що ЗВО у межах ОНП створює умови для проведення наукових досліджень і забезпечує можливість апробації їх результатів. Здобувачам надано доступ до інформаційних баз даних (безкоштовний доступ до Scopus, Web of Science).

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

Здобувачами опубліковано статті у закордонних виданнях та виданнях України, що включено до міжнародних наукометричних баз, тези на міжнародних конференціях. Зокрема, в Куренкової А.В. за період навчання опубліковано статтю у Scopus/WOS (<https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/9245146>), про що було надано підтвердження п.10 акредитаційного кабінету. Здобувачі цієї ОНП беруть активні участь у Всеукраїнському онлайн-курсі для тренерів з інклюзивної освіти, організований МОН України спільно з Міжнародним благодійним фондом Lumos (Велика Британія) (Воротинцева О.О. – є тренер); програмі малих грантів проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Репродуктивне здоров'я в Україні» (Гусєва Т.О.); Міжнародному стажуванні за програмою «Using the opportunities of cloud services for masters and postgraduate students», м. Люблін, Польща (Гузь І.Б., Воротинцева О.О., Гусєва Т.О., Крикуненко Ю.О., Паладич О.В.), на рівні університету у конкурсі проектів – Паладич О.В.

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

Матеріали, надані ЕГ та проведення фокус-зустрічей з НПП, гарантом, адміністративним персоналом, засвідчують, що наукові керівники аспірантів є активними учасниками НДР, що реалізуються в СумДПУ імені А. С. Макаренка, а керівництво науковою роботою аспірантів здійснюють викладачі, які безпосередньо займаються науковою діяльністю. Тому ЕГ запевняє, що надана інформація стосовно участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.є достовірною.Зокрема науковою темою кафедри: «Корекційно-реабілітаційна діяльність в сучасному освітньому просторі» (номер державної реєстрації наукової теми: 0121U000895 (2021–2025 рр.)), результати діяльності якої публікуються у кафедральній монографії «Корекційно-реабілітаційна діяльність у сучасному освітньому просторі», низці монографій всеукраїнського та міжнародного рівнів, презентуються на щорічних наукових заходах (<https://sio.sspu.edu.ua/nauka/pres-anons-naukovykh-zakhodiv>), якою керує Проф. Боряк О.В.Проф. Дегтяренко Т.М. є науковим консультантом експерименту регіонального рівня «Професійна підготовка учнів з особливими освітніми потребами в професійно-технічному закладі як необхідна умова їх соціальної адаптації та подальшої трудової зайнятості», проміжні результати за проектом представлені на сайті (<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozidilykafedry/mizhvidomcha-naukova-laboratoriia-korektsiino-reabilitatsiinykh-tekhnologii>). Під час зустрічі Проф. Бондаренко Ю.А.повідомила, що , у межах угоди про співпрацю з Терезою Сіансіоло, запроваджено проект «Готовність педагогічних працівників до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах освітньої інклюзії», проміжні результати за проектом представлені на сайті (<https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozidily-kafedry/naukovo-doslidna-laboratoriaproblem-inkliuzivnoi-osvity>). У межах проекту ЗМО МОН України Косенко Ю.М. опубліковано низку підручників для спеціальних закладів , Бондаренко Ю.А. – програм, програмно-методичних комплексів, які широко запроваджуються в Україні.

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.

Фокус зустрічі з НПП, науковими керівники, менеджментом засвідчують, що університет вживає заходи щодо виключення можливості здійснення порушення АД усіх учасників освітнього процесу(реалізується через Декаду академічної доброчесності (https://sspu.edu.ua/images/2021/docs/nakazy/nakaz_420_8713c.pdf), оформлено сторінку «Академічна доброчесність» на сайті Університету (<https://sspu.edu.ua/universitytet/edusci/ad>) та на сайті кафедри (<https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspirantura-naukova-diialnist>), шляхом популяризації АД засобами масової інформації (розміщенні по всьому університеті інформаційних листівок, плакатів). СумДПУ імені А. С. Макаренка

створює середовище, в якому порушення академічної доброчесності є неприйнятним, що регулюється низкою нормативних документів, з якими систематично ознайомлюють на рівні університету, інституту і кафедр, наукових керівників (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravova-baza>). У разі вчинення порушення АД науковим керівником його буде відсторонено від виконання наставницьких функцій (https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/documents/polozhennya_razovi_radi_sumdpu_1fc7b.pdf). Аспірантам за темою дисертації не зараховуються наукові публікації, в яких повторюються наукові результати, опубліковані раніше в інших наукових публікаціях, що вже зараховані за темою дисертації, що було з'ясовано під час зустрічей з науковими керівниками, гарантом. Варто зазначити, що університет дотримується нормативних документів від МОН, тому допускає позбавлення на два роки наукового керівника права участі у підготовці здобувачів, позбавлення голови та членів ради на два роки права участі в атестації здобувачів при виявленні в дисертації здобувача академічного плагіату (дана інформація продубльована в самоаналізі та підтверджена ЕГ). НПП, науковими керівниками і аспірантами ОНП підписано декларацію про дотримання АД (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/ad>). На сайті університету оприлюднюється інформаційний вісник з питань АД та якості освіти (<https://sspu.edu.ua/informatsiinyivisnyk>). Випадки щодо наукового керівництва особами, які вчинили порушення АД, у межах даної ОНП відсутні.

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.

Для здобувачів ОНП Спеціальна освіта створені - належні інноваційне, дослідницьке та безбар'єрне середовища. Здобувачі можуть користуватися Цифровим простором університету, котрий уможлиблює централізований доступ до усіх цифрових ресурсів університету. - Професорсько-викладацький склад ОНП спеціальна освіта достатній, що сприяє вступу здобувачів до аспірантури за конкретним науковим керівником. - Академічна свобода викладачів під час здійснення освітнього процесу сприяють підвищенню рівня і якості ОНП. - Всі викладачі за ОНП – практики, які сприяють поєднанню навчання і дослідження під час освітнього процесу. - Дотичність тем індивідуальних досліджень наукового керівника та самого аспіранта.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Стимулювати публікаційну активність здобувачів за темою їх дослідження у виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science. - Доповнити рекомендовані джерела робочих програм навчальних дисциплін актуальними публікаціями на іноземній мові.

Рівень відповідності Критерію 10.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.

За 10 критерієм "Навчання через дослідження" зміст освітньо-наукової програми загалом відповідає (за підкритеріями 10.1-10.3, 10.5-10.6) науковим інтересам аспірантів і забезпечує їх підготовку до дослідницької, та викладацької діяльності. Потребує часткового посилення п.10.4 (щодо публікаційної активності). Загалом наукова діяльність аспірантів відповідає напрямам досліджень наукових керівників. Університет організаційно і матеріально забезпечує можливість аспірантам даної ОНП здійснювати апробацію власного дослідження, висвітлювати одержані результати та надає можливості для введення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. ЕГ на підставі аналізу відомостей про самооцінювання з'ясувала, що університет організовує стажування НПП та аспірантів. Інтернаціоналізація освіти переважно відбувається завдяки участі в міжнародних проектах, здобувачі можуть брати участь в проектах міжнародної академічної мобільності Університету. У закладі поширюється політика академічної доброчесності.

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	B
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	B
Критерій 9. Прозорість та публічність	B
Критерій 10. Навчання через дослідження	B

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **акредитація**.

Додатки до звіту:

Відсутні

***

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і доброчесно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Мамічева Олена Володимирівна

Члени експертної групи

Пахомова Наталія Георгіївна

Кряжева Інна Миколаївна